

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA DIŞ MEKÂN TASARIM
DEĞERLENDİRMESİ: HATAY İLİ İSKENDERUN İLÇESİ ÖRNEĞİ**

Melodi ÇİFTÇİ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

HATAY
KASIM-2020

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA DIŞ MEKÂN TASARIM
DEĞERLENDİRMESİ: HATAY İLİ İSKENDERUN İLÇESİ ÖRNEĞİ

Melodi ÇİFTÇİ
ORCID: 0000-0002-3453-978X

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN: Dr.Öğr.Üyesi Mustafa ATMACA
ORCID:0000-0001-7811-3951

HATAY
KASIM-2020

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA DIŞ MEKÂN TASARIM
DEĞERLENDİRMESİ: HATAY İLİ İSKENDERUN İLÇESİ ÖRNEĞİ**

Melodi ÇİFTÇİ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ATMACA danışmanlığında hazırlanan bu tez 18/11/2020 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından OYBİRLİĞİ ile kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ATMACA

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi ...
Üye

Dr. Öğr. Üyesi ..
Üye

Kod No:

Prof. Dr. Erdal SERTKAYA
Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

18.11.2020

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını ve tez üzerinde Yükseköğretim Kurulu tarafından hiçbir değişiklik yapılamayacağı için tezin bilgisayar ekranında görüntülendiğinde asıl nüsha ile aynı olması sorumluluğunun tarafıma ait olduğunu beyan ederim.

Melodi ÇİFTÇİ

ÖZET

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA DIŞ MEKÂN TASARIM DEĞERLENDİRMESİ: HATAY İLİ İSKENDERUN İLÇESİ ÖRNEĞİ

Eğitim ile ilgili dünya çapında gerçekleşen gelişmelere bağlı olarak, okul öncesi eğitimi, çocukların gelişim özellikleri ve farklılıkları ile yeteneklerinin keşfedileceği kritik bir dönem olarak günümüzde önem kazanmaya başlamıştır. Okul öncesi eğitimin ayrılmaz parçalarından biri olan oyun ve buna bağlı olarak çocuk oyun alanları da bu değişimden etkilenmiştir. Okul öncesi eğitim ekolleri tarafından takip edilen yeni eğitim akımlarına kucak açan bu değişim ile oyun alanlarının da eğitimin yeni standartlarına göre şekillenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Ülkemizde de son dönemlerde özellikle okul öncesinde okullaşma oranı yükselirken, okul öncesi kurumlarda yer alan çocuk oyun alanlarının; yeterlilik, tasarım ve donanım ilkeleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada Hatay İli İskenderun ilçesinde bulunan 7 pilot okul öncesi eğitim kurumunun çocuk oyun alanları, donatı, yapı, mevzuat ve yeterlilik açısından incelenerek, çocuk oyun alanı tasarım ilkeleri hakkında öneriler sunulmuştur.

2020, 89 Sayfa

Anahtar Kelimeler: okul öncesi, dış mekan tasarımı, çocuk oyun alanı, oyun parkı, okul öncesi eğitim kurumları, çocuk, park, oyun parkı.

ABSTRACT

OUTDOOR DESIGN ASSESMENT in PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS: THE CASE of İSKENDERUN DISTRICT of HATAY

Depending on the developments in education around the world, preschool education has started to gain importance today as a critical period in which children's developmental characteristics and differences and abilities will be discovered. Play, which is an integral part of pre-school education and therefore children's playgrounds have also been affected by this change. With this change, which embraced the new educational trends followed by pre-school education schools, shaping the playgrounds according to the new standards of education has emerged. The aim of this study is to examine the children's play areas in preschool institutions in terms of competence, design and hardware principles, while the rate of pre-school schooling has been increasing in our country. In the study, children's playgrounds of 7 pilot preschool education institutions in Iskenderun district of Hatay province were examined in terms of equipment, structure, legislation and competence, and suggestions were made about children's playground design principles.

2020, 89 Pages

Key Words: playground, children, education, children playground, preschool, preschool education, outdoor design.

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösteren değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ATMACA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarım esnasında bana destek olarak ilgisini, önerilerini ve yardımlarını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Deniz ÇOLAKKADIOĞLU'na teşekkürü borç bilirim.

Yüksek lisans eğitimim esnasında tüm bölüm olanaklarından yararlanmamı sağlayan HMKÜ Mimarlık Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölüm hocalarıma ve çalışmalarım esnasında desteklerini esirgemeyen HMKÜ Uluslararası İlişkiler Birimi'nde görev yapan mesai arkadaşlarıma içten teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarım boyunca bana sonsuz tolerans gösteren çocuklarım, Aynur Dalva, Rima, Deha ÇİFTÇİ'ye ve hayatımın her anında olduğu gibi tez çalışmamı hazırlarken de her daim yanımda olan eşim Veli ÇİFTÇİ' ye sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
TEŞEKKÜR.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	V
ÇİZELGELER DİZİNİ	VII
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	VIII
1. GİRİŞ.....	1
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR.....	11
3. MATERYAL ve YÖNTEM.....	17
3.1. Materyal	17
3.2. Yöntem.....	20
4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA	25
4.1. Erken Çocukluk Döneminde Gelişim Evreleri ve Okul Öncesi Çocuk Oyun Alanlarının Gelişime Etkisi	25
4.2. TSE Standartları	31
4.3. Millî Eğitim Bakanlığı Tarafından Belirlenen Ölçütler	32
4.4. Pilot Okulların Değerlendirilmesi	33
4.4.1.Mithatpaşa İlkokulu	34
4.4.2.General Şükrü Kanadlı İlkokulu.....	41
4.4.3.İkem Koleji	48
4.4.4.Dr. Gani Bahadır 75. Yıl Anaokulu	52
4.4.5.Beş Temmuz İlkokulu	59
4.4.6.Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu	64
4.4.7.Özel Yükseliş Koleji.....	73
5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	80
KAYNAKLAR	86
ÖZGEÇMİŞ	89

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Oyun alanı.....	3
Şekil 1.2. Okul girişi	4
Şekil 1.3. Oyun alanından bir kesit (Piknik alanı)	5
Şekil 1.4. Çamur mutfağı (Çocukların çamur ile oynayabildiği alan)	5
Şekil 1.5. Straffordshire Üniversitesi Anaokulu Oyun alanı.....	7
Şekil 3.1. Araştırma alanının konumu.....	17
Şekil 3.2. Pilot okul öncesi eğitim kurumlarının konumu	18
Şekil 3.3. Çalışmanın yöntem akış şeması	20
Şekil 3.4. Okulların Değerlendirme Kriterleri Tablosu	22
Şekil 4.1. 4-6 yaş arası çocukların sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişim tablosu	26
Şekil 4.2. 4-6 yaş arası çocuklarda motor gelişimi tablosu.....	27
Şekil 4.3. Donatı ekipmanlarının desteklediği alanlar çizelgesi	28
Şekil 4.4. Mithatpaşa İlkokulu okul bahçesi	34
Şekil 4.5. Anasınıfı çocuk oyun alanı dış cephesi.....	35
Şekil 4.6. Oyun parkı donatılar	37
Şekil 4.7. Oyun parkı donatılar	37
Şekil 4.8. Mithatpaşa İlkokulu donatı materyalleri çizelgesi	39
Şekil 4.9. Mithatpaşa İlkokulu bitkisel materyal özellikleri	40
Şekil 4.10. General Şükrü Kanadlı İlkokulu ve Ortaokulu binası ve okul bahçesi.....	41
Şekil 4.11. General Şükrü Kanatlı İlkokulu Anasınıfı müstakil bina girişi	42
Şekil 4.12. General Şükrü Kanatlı İlkokulu (Anasınıfı) donatı ve oyun elemanları.....	44
Şekil 4.13. General Şükrü Kanatlı İlkokulu bitkisel materyal özellikleri	45
Şekil 4.14. Okul bahçesi.....	46
Şekil 4.15. Okul bahçesinde bulunan çeşme	47
Şekil 4.16. İkem Koleji okul bahçesi	48
Şekil 4.17. Okul girişi	49
Şekil 4.18. İkem Koleji donatı ve bitkisel materyal çizelgesi.....	50
Şekil 4.19. İkem Koleji bitkisel materyal özellikleri	51
Şekil 4.20. Okul tören alanı ve okul bahçesi.....	52
Şekil 4.21. Dr. Gani Bahadırlı 75. Yıl Anaokulu donatı ve bitkisel materyal çizelgesi	53
Şekil 4.22. Dr. Gani Bahadırlı Anaokulu dış cephe	54
Şekil 4.23. Okul girişi ve yeşil alan	55
Şekil 4.24. Anaokulu binası	56
Şekil 4.25. Oyun parkı	57
Şekil 4.26. Dr. Gani Bahadırlı 75. Yıl Anaokulu Donatı ve Bitkisel Materyal Özellikleri.....	58
Şekil 4.27. Beş Temmuz İlkokulu donatı ve bitkisel materyal çizelgesi	60
Şekil 4.28. Beş Temmuz İlkokulu okul binası	61
Şekil 4.29. Beş temmuz İlkokulu Anasınıfı çocuk oyun alanı	62
Şekil 4.30. Oyun alanı dış cephesi	63
Şekil 4.31. 5 Temmuz İlkokulu bitkisel materyal özellikleri.....	64
Şekil 4.32. Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu girişi	65
Şekil 4.33. Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu donatı ve bitkisel materyal çizelgesi	67
Şekil 4.34. Oyun parkı	67
Şekil 4.35. Kamelya	68
Şekil 4.36. Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu bitkisel materyal özellikleri çizelgesi	69

Şekil 4.37. Mini futbol sahası	70
Şekil 4.38. Okul bostan alanı	71
Şekil 4.39. Okul binası ve ön bahçe	72
Şekil 4.40. Acil toplanma alanı	73
Şekil 4.41. Okul binası	74
Şekil 4.42. Özel Yükseliş Koleji donatı ve bitkisel materyal çizelgesi	75
Şekil 4.43. Yükseliş Koleji bahçe dinlenme alanları	76
Şekil 4.44. Mini golf alanı	77
Şekil 4.45. Dev bilardo oyun alanı	77
Şekil 4.46. Kuş evleri	78
Şekil 4.47. Özel Yükseliş Koleji bitkisel materyal özellikleri çizelgesi	79

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1. İskenderun İlçe Merkezi'nde yer alan, araştırmaya konu olan, anaokulları, anasınıfları ve öğrenci sayıları (Anonymous, 2020).....	24
Çizelge 5.1. Pilot Okulların Alan Değerlendirilmesi Çizelgesi	81

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
UNICEF	: United Nations International Children's Emergency Fund (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu)
K.K.T.C	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

1. GİRİŞ

Oyun, çocukların tüm zamanlarını adadığı, gelişimlerini hem bilişsel hem de duygusal ve fiziksel olarak geliştiren bir faaliyettir. Çocuklar gelişimlerini oyun oynayarak tamamlarlar. Çocukların oyun oynamasının temel bir hak olduğunu belirten Çocuk Hakları Sözleşmesi, 20 Kasım 1989 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilerek, çocukların oyun oynama hakları yasalar ile güvence altına alınmıştır. Çocuklara ait bu temel hakkın, okullar, yerel yönetimler ve tüm kamu ve özel kuruluşlar, kısacası toplumun tamamı tarafından gözetilmesi gerekmektedir.

İnsan hayatının ilk altı yılı, bir çocuğun gelişiminin hızlı olduğu ve kişiliğinin şekillenmeye başladığı en önemli zaman dilimini oluşturur. Bu dönemde, çocukların zihinsel, duygusal, sosyal ve fiziksel gelişimlerinin %70'i tamamlanır. Okul öncesi dönem olarak adlandırılan 0-6 yaş dönemi, çocuğun öğreniminin en yoğun olduğu, temel alışkanlıkların ve zihinsel yeteneklerin geliştiği ve en hızlı şekilde şekillendiği dönemdir. Bu dönemde kazanılan davranışların yaşam boyunca devam ettiği kabul edilmektedir (Uluğ ve Karadeniz, 2011).

Okul öncesi eğitimi, erken çocukluk döneminde, çocukların gelişim özellikleri ve farklılıklarının, yeteneklerinin keşfedileceği en önemli dönemlerden biridir. Daha önceleri toplum içerisinde yaygın olmayan okul öncesi eğitim, ülkemizde ve dünyada, eğitimdeki rolünün ortaya çıkması ile birlikte, daha çok önem kazanmaya başlamıştır. Çocuklar bu eğitim döneminde kişiliklerini oluşturacak ilk adımları atarken, oyun ile iletişim kurarak sosyalleşirler (Aynalı ve ark., 2013). Bu dönem çocukları, ikili ve üçlü oyunlar oynamaya başlar, yaşlılarıyla ilişki kurarlar. Artık daha benmerkezci oldukları 2-4 yaş döneminden çıkmış, birlikte oynamaya ve paylaşmaya hazırdırlar (Yörükoğlu, 1989).

Okul öncesi çocuk oyun alanları, çocukların sadece oyun oynadıkları değil aynı zamanda sosyalleştikleri, fiziksel ve bilişsel gelişimlerini tamamladıkları bir alandır, bu nedenle çocuk gelişimi açısından büyük bir önem taşımaktadır. Çocukların içerisinde bulundukları fiziksel çevre çocukların gelişim üzerinde benzersiz bir etki sunar. Bu ortamdaki değişimler, davranışsal değişiklikleri getirebilir. Ekipman tabanlı çocuk oyun alanları öncelikle fiziksel gelişimi ve bununla bağlantılı olarak çocuğun ruhsal, bilişsel gelişimini de destekler (Herrington ve Studtmann, 1998). 0-6 yaş erken çocukluk dönemi,

okulöncesi dönem olarak nitelendirilir. Okulöncesi dönem, bireylerin sağlıklı yetişkinler olması yolunda yapıtaşlarını edindikleri dönemdir. Çocukluk dönemi genel kapsamda keskin sınırlar ile ayrılamamak ile birlikte farklı evrelerden geçtiği çocuk ve gelişim psikolojisi kuramcıları tarafından kabul gören, genel bir kavramdır. Bu evrelerin her birinde farklı bedensel, bilişsel, duygusal, sosyal gelişimsel etkileşimler ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda, okulöncesi dönemde sosyal ve fiziksel çevre koşulları bireylerin gelişimini etkileyen önemli faktörlerden biri olduğu bilinmektedir. Yeniçağda iletişim teknolojileri gelişimi yaşamımızda her alanda daha çok yer almaya başlarken, çocukların sosyal çevresi de bu anlamda değişmektedir (Çukur, 2011). Teknoloji ürünleri ile daha çok iletişime giren çocukların, oyun isteklerini de bu platformlar üzerinden tatmin ettikleri yaygın bir kanı haline gelmiştir. Kentleşme ve sosyal çevrenin değişimi ile değişen dinamikler sonucunda çocuklar, temel gelişim ilkelerinde yer alan doğal oyun alanlarından giderek uzaklaşmaktadır. Bu nedenle, bireylerin fiziksel hareketlilik isteğinin en yoğun olduğu dönem olan çocukluk döneminde, çocuk oyun alanları önem kazanmaktadır.

Günümüzde, ülkemizde okul öncesi eğitiminde farklı yaklaşım ilkeleri benimsenmeye başlamıştır. Bu yaklaşımlar içerisinde en yaygın olarak kabul gören ilkeler, Reggio Emilio ve Montessori modeli yaklaşımlardır. Avrupa'da ortaya çıkan bu yaklaşımlar, ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, eğitim öğretimin geliştirilmesine yönelik çalışmalar kapsamında, öğrenci merkezli eğitim anlayışının yerleşmeye başlaması ile birlikte önem kazanmaya başlamıştır. Özellikle okul öncesi özel kurumlar tarafından rekabet ögesi olarak da kullanılan bu yaklaşımlar çocuk öncesi gelişim alanına farklı bir bakış açısı getirmiştir. Araştırma kapsamında yurtdışında bulunan Montessori ve Reggio Emilia yaklaşımlarını benimseyen iki başarılı örnek okul incelenmiştir.

Montessori eğitim yaklaşımı, özel eğitimli montessori öğretmenleri ve montessori materyalleri eşliğinde eğitim verilerek, çocukların yeteneklerini keşfetmelerini sağlayacak bir ortam yaratmayı hedeflemektedir. Bu anlamda çocukların öğrenme zevkini kendilerinin yaşamalarını hedefleyen yaklaşım ile çocukların bulaşık yıkama, sebze doğrama, ayakkabı bakımı yapma gibi yetişkin faaliyetlerini deneyimleyerek öğrenmeleri üzerine kurulu bir eğitim programı yer alır. Bu kapsamda her sınıfta mutfaklar, ahşap

öğelerden oluşan oyuncaklar bulunur. Çocuklar çalışmalarını verilen bilgiler ışığında bir sıra ile gerçekleştirir, detaylı çalışmayı öğrenirler (Oğuz ve Akyol, 2006).

Araştırma kapsamına İngiltere, Londra kentinde bulunan St. Michael Church Nursery ve Woodentots Montessori School kurumları dâhil edilmiş, montessori eğitim programını uygulayan okulöncesi bu kurumlar ziyaret edilmiş, oyun alanı fotoğraflanıp, okul müdiresinden okul eğitim programı ve oyun alanı hakkında bilgi alınmıştır. Daha sonra okulun farklı alanlara ait fotoğrafları da okulun web sitesinde yer alan fotoğraflardan derlenerek araştırmaya dâhil edilmiştir. Okulda Maria Montessori eğitim programında ele alınan bütünsel yaklaşım, oyun alanlarında da uygulanmaktadır (Şekil 1.1 ve 1.2).

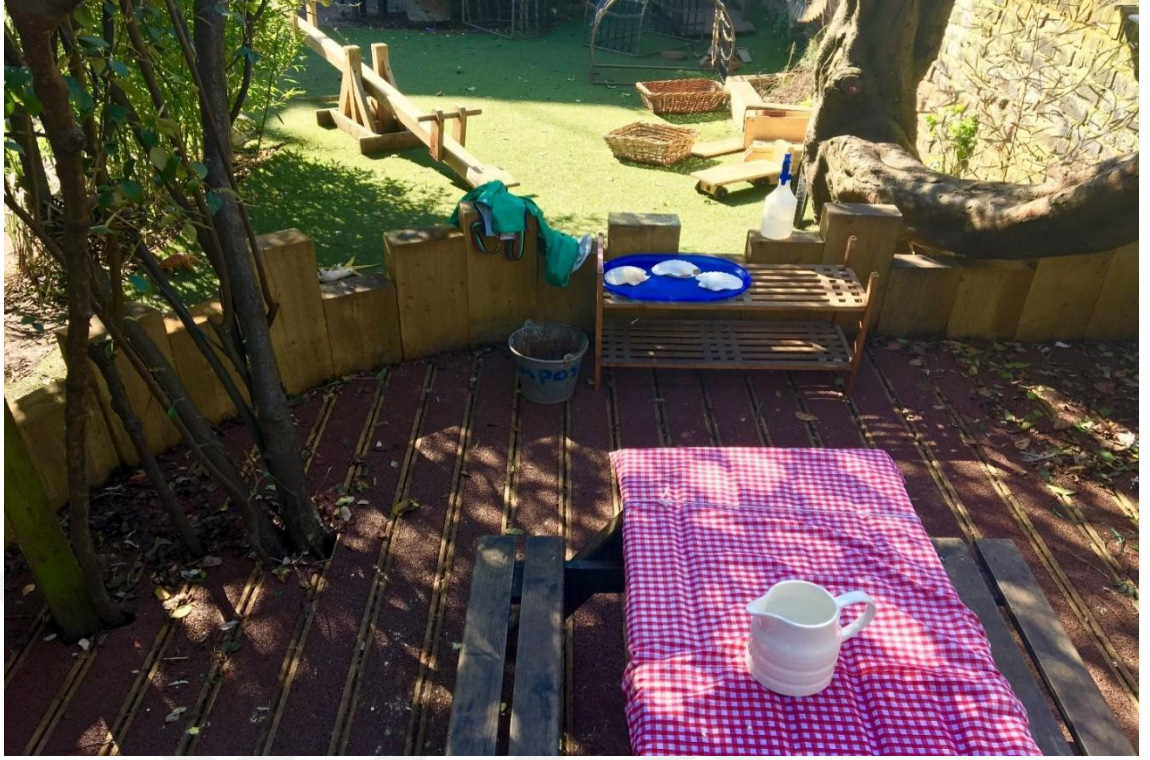

Şekil 1.1. Oyun alanı

Şekil 1.2. Okul girişı

Bu kurum ve Montessori eğitim felsefesini benimsemiş Avrupa ‘da yer alan okulöncesi kurumlarının büyük bir kısmı, geniş alanlar üzerinde çocuk oyun alanlarını doğal ahşap donatı malzemeleri ve doğal bitki örtüsünü de kullanarak, hazırlanan çocuk oyun alanlarında eğitimlerini sürdürmektedir. Bu oyun alanlarında öğrencilerin oyun parklarında yer alan oyuncaklardan çok, doğal malzemeler ile oyun kurmaları hedeflenmektedir (Şekil 1.3 ve 1.4).

Şekil 1.3. Oyun alanından bir kesit (Piknik alanı)

Şekil 1.4. Çamur mutfağı (Çocukların çamur ile oynayabildiği alan)

Reggio Emilia yaklaşımı, çocuğun yaşadığı toplumdaki yeni kültürel değerleri ve rolleri öğrenmesini destekleyen bir yaklaşımdır. Çocuklar, somut yaşantılar sayesinde yeni keşifler yaparlar ve ardından araştırma, üretme ve hipotezlerini test etme aşamalarını deneyimlerler. Sadece kendi sınıflarında değil ortak alanlarda daha çok vakit geçiren çocuklar, problemlerinin çözümünde akranlarıyla birlikte çalışırlar, öğretmen ise gözlemci konumundadır. Aileler bu eğitim yaklaşımında aktif olarak eğitim sürecinde yer alır, okul aktivitelerinde görev alırlar. Örneğin okul saatlerinde belirlenen zamanlarda, çocukları ile birlikte ağaç, çiçek diker, okul bahçesinin düzenlenmesine katkıda bulunurlar (Aslan, 2005). Reggio Emilia, eğitim esnasında sınıfta aynı anda bulunan 3 eğitimci olduğunu söyler, Bunlar; öğretmen, çocuk ve ortamdır. Geleneksel eğitim ilkelerinde eğitim ortamı, canlı, aktif bir figür olarak ele alınmaz ancak bu eğitim ekolünde ortam çocukların hayal gücünün harekete geçerek, öğrenmenin başlaması için uygun bir biçimde düzenlenmiş, eğitimci bir yapıya bürünmüştür (Anonymous 1, 2020). Bu nedenle Reggio Emilia okullarının bahçeleri de farklıdır. Oyun alanları içerisinde ailelerin diktikleri farklı türde ağaçlar, bitkiler, tırmanma tepeleri, su oyunu için alanlar, piknik masaları gibi donatı elemanları bulunmaktadır. Araştırma kapsamında, Reggio Emilia yaklaşımını uygulayan İngiltere Stoke on Trent şehrinde yer alan, Staffordshire Üniversitesi eğitim bilimleri bölümü akademisyenleri tarafından eğitim yaklaşımlarının desteklendiği, Staffordshire Anaokulu ziyaret edilmiş, sınıf öğretmeni ve müdür yardımcısından uygulamalar hakkında bilgi alınmış ve oyun alanı fotoğraflanmıştır (Şekil 1.5). Farklı bir eğitim yaklaşımı benimseyen bu okulda sadece sınıflar ya da okul bahçesi değil, okul dışında yer alan, kent alanları öğrenme deneyimi için önemlidir. Okul öğrencileri 0-5 yaş aralığındadır. Ülkenin genellikle yağmurlu hava koşullarına rağmen, Kurum eğitim programı kapsamında, 1 yaşını tamamlamamış öğrenciler dahi, her gün, okul öğretmenleri tarafından bebek arabaları ile okul çevresinde ve kent merkezinde gezdirilmekte, kent merkezi öğrenme alanı olarak kullanılmaktadır. Daha büyük yaş grubunda bulunan öğrenciler ise velilerden talep edilen, lastik bot yağmurluk ve yansıtıcı yelekler giydirilerek, öğretmenleri eşliğinde kent merkezinde geziye çıkarılmaktadır. Okul öncesi kurumların yukarıda bahsedilen örneklerinde uygulanan yaklaşımların bir kısmı, yaygın olmasa da, ülkemizde de hem devlet hem de özel eğitim kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.

Şekil 1.5. Straffordshire Üniversitesi Anaokulu Oyun alanı

Okul öncesi yaş grubunda yer alan çocuklar, okul düzeni ile ilk kez karşılaşır. Artık günün büyük bir kısmını okullarında geçirirler. Çocukların temel olarak günlerinin büyük bir kısmını geçirdikleri okullar, oyun hakkının sağlanacağı öncelikli alanlardan biridir. Her ne kadar günümüzde çocuklar genellikle iç mekânlarda mobil cihazlar ve bilgisayarlar üzerinden oynanan sanal oyunlar ile vakit geçirseler de, temel oyun alanlarını yine oyun parkları ve açık alanlar oluşturmaktadır. Çocuk oyun alanlarında çocuklar, rahatlayıp, oyun ihtiyaçlarını karşılar ve fazla enerjilerini boşaltırlar. Aynı zamanda oyun parkları çocukların sosyalleştikleri, gelişimlerini sağladıkları, çeşitli oyun elemanları tanıyarak kullandıkları alanlardır (Acar, 2003).

Millî Eğitim Bakanlığının 10.07.2019 tarih ve 30827 Sayılı Resmî Gazetede yer alan, “Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’e göre, okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim alan çocuklar Anaokulu: Eylül ayı sonu itibarıyla 36-68 aylık çocukların eğitimi amacıyla açılan okulu, Ana sınıfı: Eylül ayı sonu itibarıyla 57-68 aylık olarak iki gruba ayrılmaktadır. Okul öncesi çocuk alanları, bu çerçevede yer alan öğrencilere eğitim verilen okullar içerisinde yer alan oyun alanlarıdır.

Ülkemizde çocuk oyun alanlarının tasarım ilkelerine dair farklı uygulama örnekleri bulunmaktadır. Örneğin; kentin açık alanlarına dâhil olan çocuk oyun alanları için her belediyenin kendi içerisinde belirlediği çeşitli düzenlemeler yapılmaktadır. Bunun yanında, Türk Standartları Enstitüsü tarafından, Donatı ekipmanları olan oyun parkları için, üretici firmalara yönelik TSE standartları belirlenmiştir. Ayrıca okul öncesi eğitim kurumları ve bu kurumlarda yer alan oyun alanlarına yönelik T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu yönetmelik ve yönergeler bulunmaktadır. Tüm bu kriterler değerlendirildiğinde, ülkemizde oyun parkları için değişken tasarım ilkeleri olduğu gözlemlenmektedir.

Çocuk oyun alanları, oyun materyalleri açısından zengin olmalıdır. Oyun alanları tasarlanırken, yaş grubuna ait gelişim özellikleri, kullanılacak materyaller, güvenlik ekipmanları göz önünde bulundurulmalıdır. Kent ortamında çocukların doğa ile buluşmasını sağlayan bu alanlar aynı zamanda çocukların yaratıcı faaliyetler yapmasına, donanımdan bağımsız oyun oynamasına da katkıda bulunacak ortama sahip olmalıdır (Duman ve Koçak, 2013).

Okul çocuk oyun alanlarının, şehir içinde konumlandırılmış çocuk oyun alanlarına göre avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır. Okullarda yer alan çocuk oyun alanları, daha çok yaş grubunun bilindiği ve konumlandırıldığı, donatı seçimlerinin yaş grubuna yönelik olarak düzenlendiği alanlardır. Bunun yanında, okulların oyun alanları okul için sınırlandırılmış genellikle çevre duvarının da bulunduğu alanlarda konumlandırıldığından, dışarıdan gelecek güvenlik sorunlarına karşı da korunaklıdır. Sokak hayvanlarının saldırısı, ana caddelerin trafiği ve kaza riski, çevresinde zararlı tesislerin bulunması gibi etkilerden uzak, güvenli bir alandır.

Ülkemizde okul öncesine eğitim hizmeti veren kurumlar, farklı kategorilere ayrılmıştır. Kreş 0-24 aylık bebeklere hizmet veren, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı olarak açılabilen, özel veya resmi kurumlardır. 30 Nisan 2015 tarihinde yayınlanan 29342 sayılı Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri İle Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik, kreşin yaşını 0-36 aylık olarak tanımlamış olsa da 8 Eylül 2016 tarih ve 29825 sayılı yönetmelik değişikliği ile bu süre 0-24 ay olarak belirlenmiştir.

Anaokulu, MEB'in Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğinde; ‘‘36-68 aylık çocukların eğitimi için açılan özel ve resmi kurumlardır’’ şeklinde tanımlanmıştır. (10 Temmuz 2019 tarih ve 30827 sayılı yönetmelik değişikliği)

Anasınıfı ise, Eylül sonu itibari ile 57-68 aylık çocukların eğitimi amacı ile örgün eğitim ve hayat boyu öğrenme kurumları bünyesindeki ana sınıflarını ifade eder.

Araştırmaya konu olan, Hatay İskenderun ilçesinde, 45 ilkokul, 36 ortaokul, 24 lise seviyesinde devlet okulu bulunmaktadır. Araştırma konusunu temsil eden Anaokulu ve anasınıfı öğrencileri kategorisinde ilçe genelinde 4127 öğrenci öğrenim görmektedir. Anaokulu olarak hizmet veren okullar, birkaç farklı grup halinde incelenebilir. Bunlar,

- 1-Kreş ve anaokulu hizmetini bir arada veren devlet anaokulları,
- 2-Kreş ve anaokulu hizmetini bir arada veren Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı özel kurumlar
- 3- Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı devlet ilkokulları, ortaokulları ve liseleri bünyesinde hizmet veren anasınıfları olarak üç gruba ayrılabilir.

İskenderun ilçesinde, devlet okulları kategorisinde anaokulu ve kreş hizmetini veren 11 okul bulunmaktadır. Bunlardan ikisi öğrenci eksikliği sebebi ile hizmetlerine 2019-2020 eğitim öğretim döneminde son vermiş olup, ilçemizde yer alan bağımsız binaya sahip anaokulu sayısı dokuza düşmüştür. Bu okullar şehrin farklı bölgelerine dağılmış halde konumlandırılmıştır. Bu kurumlar, Bekbele Cumhuriyet Anaokulu, Nene Hatun Anaokulu, Semiha Kibar Anaokulu, Dr. Gani Bahadırlı Anaokulu 75. Yıl Anaokulu, Denizciler Anaokulu, Demir çelik Anaokulu, Esentepe Anaokulu, Kocatepe Anaokulu, Şehit Aybüke Öğretmen Anaokulu, İskenderun Anaokulu ve Naciye Suna Oktay Anaokuludur.

Devlete bağlı İlkokullar, ortaokullar ve liseler bünyesinde hizmet veren anasınıfları, ilkokul, ortaokul ya da lise olarak hizmet verilen binalar içerisinde, genellikle binanın zemin katında yer alan, ağırlıklı olarak okul öncesi hazırlığına yönelik 5-6 yaş grubuna (57-68 ay) hitap eden sınıflardır. İlçemizde bu kategoride, ilkokul bünyesinde hizmet veren 31 ana sınıfı, ortaokul bünyesinde hizmet veren 6 ana sınıfı, lise bünyesinde hizmet veren 2 ana sınıfı bulunmaktadır.

İskenderun ilçesinde okul öncesinde hizmet veren bu okullar, farklı yıllarda kurulmuş olup, en eskisi aynı binada 1924 yılından bu yana hizmet vermektedir. Buna

bağlı olarak ilçede yer alan okulların tamamının birbirinden farklı, eski, yeni ve yenilenmiş okul öncesi binaları ve oyun alanları bulunmaktadır.

Çalışmanın belirtilen tüm kategorileri yansıtmadı adına; kent merkezinde yer alan en eski Devlet ilkokullardan ikisi olan Mithatpaşa İlkokulu ve Beş Temmuz İlkokulu ana sınıfları, yine kent merkezinde yer alan yenilenmiş binaya sahip devlet ilkokullarından biri olan General şükrü Kanatlı İlkokulu, müstakil anaokulu olarak ise, devlete bağlı en yeni anaokullarından Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu ve en eski müstakil anaokullarından olan Dr. Gani Bahadırlı Anaokulu dâhil edilmiş olup, aynı zamanda ilçede ilk açılan özel kolej, İkem Koleji Anasınıfı ve yeni binasına 2018-2019 eğitim ğretim yılında taşınan bölgenin en yeni binaya sahip koleji olan Yükseliş Koleji Ana sınıfı da kapsamı genişletmek adına, araştırmaya dâhil edilmiştir.

Okul ncesi kurumlar içerisinde yer alan ocuk oyun alanlarının incelendiği bu çalışmada Hatay İskenderun ilçe merkezinde konumlanmış, bahsi geçen 7 pilot okul öncesi kurumu belirlenmiş ve bu kurumların oyun alanları, mevzuat, yeterlilik, alan, bitkilendirme tasarımı ve çocukların fiziksel-bilişsel geleişim ilkeleri açısından değerlendirilmiştir.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Geney ve Ark. (2019) "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Dış Mekân Özellikleri: Eskişehir İli Örneği" başlıklı çalışmalarında, Eskişehir'deki okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekân özelliklerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden yapılandırılmış gözlem yöntemini kullanarak 15'i özel anaokulu ve 20'si de devlet anaokulu olmak üzere 35 okul öncesi eğitim kurumunun dış mekânlarında yer alan materyalleri belirleyip değerlendirmişlerdir. Araştırma sonucunda mekân büyüklüğü, oyun alanlarının düzenlenmesi ve materyal çeşitliliği yönlerinden her iki okul grubunun da eksikleri olduğu; devlet anaokullarının özel anaokullarına göre daha iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eskişehir Tepebaşı ve Odunpazarı merkez ilçelerindeki devlet ve özel anaokullarının dış mekânlarının materyal ve uygulama özellikleri açılarından düzenlenmeye ve iyileştirilmeye ihtiyaçları bulunduğu belirtilmiştir.

Kaya ve Ulusoy (2018), gerçekleştirdikleri "Okul Öncesi Eğitim Yapılarında Dış Mekâna Ait Tasarım Kriterlerinin Değerlendirilmesi-Konya Örneği" başlıklı çalışmalarında, okul öncesi eğitim kurumu yapılarının, dış mekân tasarım kıstaslarına uygunluğunu okulda çalışan öğretmen ve yöneticilerin görüşlerine göre belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışma, Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Meram, Selçuklu ve Karatay ilçelerinde bulunan 17 bağımsız resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumunda çalışan 158 öğretmen ve yönetici ile gerçekleştirilen anket çalışması ile oluşturulmuştur. Anket çalışması "Alan Kullanımı", "Bitkisel Tasarım" ve "Güvenlik" olmak üzere 3 başlık ve bu başlıkları oluşturan alt ölçütlerle oluşturulmuştur. Anket sonuçları SPSS bilgisayar yazılımı ile Mann-Whitney U Testi uygulanarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda, çalışmaya konu olan eğitim kurumlarında tasarım eksiklikleri belirtilmiştir. Ayrıca okul öncesi eğitimin hedeflenen amaca ulaşması için eğitim yapılarının niteliğinin artırılması gerektiği, okul öncesi eğitim kurumu yapılarının planlamasının mimarlık, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı, pediatri, çocuk gelişimi gibi disiplinlerin işbirliğinde yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Önder ve Akay (2018), gerçekleştirmiş oldukları "Okul Bahçelerinin Planlama ve Tasarım Standartlarının Değerlendirilmesi" başlıklı çalışmalarında, okul bahçelerini planlama ve tasarım kriterlerinin ulusal, uluslararası ve bilimsel standartlar bakımından

analizini yaparak yeterlilik düzeylerini değerlendirmişlerdir. Çalışmanın sonucunda ülkemizdeki okullarda öğrenci fazlalığına dikkat çekilerek, ilgili yasal düzenlemelere göre okul bahçelerinin alan, mekânsal kullanımlar ve donatı açısından yetersiz olduğu belirtilmiş; peyzaj tasarım özellikleri bakımından öneriler geliştirilmiştir.

Kaçan ve Ark. (2017), "Okul Öncesi Eğitim Kurumları Bahçelerinin İncelenmesi" adlı çalışmalarında, okul öncesi eğitim kurumları bahçelerinin mevcut özellikleri ve uygulamaları, okullarda nitelikli bahçe olmasının önündeki engeller ve öğretmenlerin bahçe ile ilgili katılmak istedikleri mesleki eğitim alanlarını belirlemişlerdir. Çalışma, 2014-2015 eğitim-öğretim döneminde Ankara ve Muğla il merkezlerinde bulunan anaokulu ve ilkokula bağlı anasınıfında görev yapan 56 okul öncesi öğretmenle gerçekleştirilen anket sonuçlarından oluşmaktadır. Çalışmanın sonucunda, okulların yaklaşık yarısının bahçesinin olmadığı belirlenmiştir. Okul bahçelerinin yarısından fazlasının etkinliklere yönelik kullanıldığı ve bu etkinliklerin başında oyun ve hareket etkinliğinin geldiği belirlenmiştir. Ayrıca okullarda bitkisel materyal, donatı elemanı, spor alanı ve yeşil alan eksikliği tespit edilmiştir. Okullarda nitelikli bahçe olmasının önündeki engellerin başında ise bütçe ve alan yetersizliği olduğu tespit edilmiştir.

Gönen ve Saranlı (2014) gerçekleştirdikleri "Okul Öncesinde Kapalı ve Açık Hareket Alanlarının Yeterliliğinin Değerlendirilmesi: Başkent Ankara Örneği" başlıklı çalışmalarındaki Ankara ili merkez ve yakın ilçelerindeki 88 okul öncesi eğitim kurumunda açık ve kapalı hareket alanlarında bulunması gereken materyallerin var olma durumunu ve yeterliliğini uzman görüşleri ve alan yazın bilgileri kullanarak araştırmışlardır. Çalışmanın sonucunda, üst sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin devam ettiği okul öncesi eğitim kurumlarında kapalı hareket alanları için ayrı alanlar oluşturulduğu, çoğu okulda bu yönde özel alanların oluşturulmadığı belirtilmiştir. Çalışmaya konu olan eğitim kurumlarının çoğunda açık hareket alanı olduğu belirtilmekle birlikte, alan bakımından yeterlilik gösteren okullarda bile malzeme ve materyal kısıtlılığı yaşandığı tespit edilmiştir. Çalışmada ayrıca, kapalı ve açık hareket alanlarının sadece aktif oyun alanları olarak değil, çocuğun bütünsel gelişimini destekleyen yapıda tasarlanması gerektiği vurgulanmıştır.

Özkubat (2013), gerçekleştirmiş olduğu "Okul Öncesi Kurumlarında Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi ve Donanım" başlıklı çalışmada, okul öncesi eğitim kurumlarının iç ve dış mekân özelliklerini ve bu ortamlarda bulunması gereken

donanımları açıklamıştır. Çalışmanın sonucunda, okul öncesi eğitim ortamlarının belirlenen bilimsel ve yasal kriter ve standartlara uygun olarak inşa edilmeleri; iç ve dış mekanlarda eğitimi kolaylaştıran eğitim ortamlarının öğrencilere sunulması gerektiği belirtilmiştir.

Aslan (2010), "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Dış Mekân Tasarımında Çocukların Beklentilerinin Belirlenmesi" başlıklı tez çalışmasında, Ankara ili Çankaya ilçesindeki 3 adet okul öncesi eğitim kurumunun dış mekân tasarımında çocukların beklentilerinin çocuk merkezli ve katılımcı bir yaklaşımla belirlenmesini amaçlamıştır. Çalışma, Ankara ili Çankaya ilçesinde Barış Gündüz Bakımevi, Umut Gündüz Bakımevi ve Rafet Gündüz Bakımevlerindeki 236 öğrenci ve 32 öğretmen ile yüz yüze, birebir anket uygulamaları ve drama yöntemleri ile gerçekleştirilmiştir. Uygulanan anket çalışması 3 bölümde oluşturulmuştur. İlk bölüm olan " Fiziksel Özellikler" başlığı altında öğrencilerin, okul bahçelerinin mekânsal özellikleri ile donatı elemanları konusunda beklentilerinin; "Oyun ve Spor Alanları" başlıklı bölümde, oyun ekipmanlarında öncelikli tercihlerinin ve okul bahçesinde yer alması istenilen spor alanı tipinin; "Sosyal, Kültürel ve Eğitim Alanları" başlıklı son bölümde ise öncelikli faaliyet tipinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Çalışmanın sonucunda her eğitim kurumu için belirtilen başlıklar kapsamında katılımcı görüşleri sunulmuştur. Ayrıca çalışmada okul öncesi kurumları dış mekanlarının çocukların beklentilerine göre geliştirilmesinin öneminin kavranması ve sağlıklı ve katılımcı bir gelecek nesil için okul dış mekanlarının öneminin göz ardı edilmemesi gerektiği vurgulanmıştır.

Türel (1995), tarafından yapılan çalışmada, çocukların cisimleri, eşyaları, yüzeyleri ve hacimleri oyun kanalıyla tanıdığı, oyun türlerinin çocuklar tarafından yaratıldığı ve bu nedenle oyun sahalarının, çocuğun eğitimi ve kişilik gelişmesinde önemli etkileri olduğu anlaşılmıştır.

Yılmaz ve Bulut (2002), çalışmalarında, oyunun her çocuğun ideal gelişimi için, beslenme, sağlık, barınma ve eğitim kadar yaşamsal önem taşımakta olduğu ve günümüzde insanı konu alan her çalışmada öncelikle bireyin çocukluk dönemi ve bu dönemi nasıl geçirdiğine dair araştırmalar üzerinde durulmuştur. Nitelikli oyun fırsatını elde eden çocuğun yaratıcı olduğu, problem çözme konusuna esnek yaklaştığı, daha iyi sosyal ilişkilere sahip olduğu ve fiziksel olarak daha sağlıklı olduğu belirtilmiştir. Bu

çalışmada, kentsel mekânlarda çocuk oyun alanları planlama ve tasarımı dikkat edilecek ilkeler genel olarak verilmeye çalışılmıştır.

Ünal(2009) , eğitimin okul alanlarıyla sınırlı olmayan, bazen okul duvarlarının ötesine geçen bir etkinlik olduğu ve okullara benzer şekilde, oyun alanları, kütüphaneler ve müzeler gibi çeşitli kurum veya kuruluşlar da eğitim ve / veya öğretim sürecinde yer aldığı üzerine çalışmalar yapılmıştır. Bu yerler arasında oyun alanları, çocukların yüksek enerjisini, pozitif benlik (ego) gelişimini, becerileri keşfetmek, çocukların benlik saygısı ve başarısını ve ayrıca çocukların bilişsel, fiziksel ve psikolojik gelişimi açısından kritik öneme sahip olduğu anlaşılmıştır.

Olgan ve Öztürk (2011), tarafından yapılan çalışmada Ankara’da bulunan 17 devlet ve 17 özel anaokulunun açık oyun alanlarının özellikleri incelenmiştir. Bu okulların açık oyun alanları ve malzemeleri “Playground Rating System” ölçeği kullanılarak değerlendirilmiştir. Anaokullarında en çok açık oyun alanlarının güvenliğine önem verildiği sonucu elde edilmiştir.

Koçan (2012), çocukluk dönemi bireylerin kişiliğinin gelişmesinde temel olan, yaşamla ilgili birçok olgunun hızlı bir şekilde öğrenildiği bir dönem olduğunu ve bu öğretilerin oyun içinde gerçekleştiği üzerine çalışmalar yapılmıştır. Çocuklar oyun sayesinde yardımlaşma, paylaşma, rol alma yetileri kazanmakta ve sosyalleşme çocukluk yaşlarında başlamaktadır. Çalışma Uşak Kenti Kemalöz Mahallesi’nde yapıldı ve alan konumu ile modern yerleşim alanı olarak tercih edilmekte ve kentleşme sürecinde hızlı gelişme gösterdiği elde edilmiştir.

Ermiyagil ve Gürçınar (2015), çalışmalarında kentsel mekânların gelişme sürecinde çocuk oyun alanlarının rolünü incelemiştir. Kentsel mekânların gelişim sürecinde çocuk oyun alanlarının rolünün incelenmesi amacıyla K.K.T.C’nin hızlı gelişen bölgelerinden biri olan Yeni Kent Gönyeli seçilmiş ve Yeni Kent Gönyeli bölgesinde bulunan çocuk oyun alanlarının gereksinimlere uygun alanlara dönüştürülebilmesi için kullanıcıların talepleri doğrultusunda yeni çözüm önerileri üretilmesi hedeflenmiştir. Yeni Kent Gönyeli bölgesinde konumlanan çocuk oyun alanlarının gelişim süreci içerisinde yaşanabilir, kullanıcı dostu kentsel mekânlara dönüşebilmesi amacıyla çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Hyndman ve Lester (2015), çalışmalarında çocukların okul ara dönemlerinde fiziksel aktivite fırsatlarını arttığını, ancak çocukların okul oyun alanlarından keyif

almasının ögle yemeği tatilinde fiziksel aktivite katılımları üzerindeki etkisi hakkında çok az şey bilindiğini savunmuştur. Çalışmalarında, 8-12 yaş arası çocukların okul oyun alanı etkinliklerinden keyif almasını ölçmek için Ögle Yemeği Keyfi Aktivite ve Oyun anketi kullanılmış ve iki Avustralya ilkokulunda fiziksel aktiviteleri ölçmek için pedometreler hazırlanmıştır. Çocukların daha güçlü okul oyun alanı etkinliklerinden keyif almasının çocukların fiziksel aktiviteleri üzerinde önemli etkileri olduğu elde edilmiştir.

Taştepe ve ark. (2016), tarafından Türkiye’de kentleşme yapısında çocuklar için tasarlanan alanlarda bulunan ekolojik temelli oyun alanlarının özelliklerini incelemek ve bu alanlarda doğa öğelerinin ne boyutta yansıtıldığını belirlemek amacıyla yapılan araştırmada, sadece sağlıklı gelişim gösteren çocuklar değil özel gereksinimi olan çocuklar için de gelişimi destekleyici ekolojik temelli oyun alanlarının olmadığı elde edilmiştir.

Ender (2017), Adana İli Çukurova İlçesindeki çocuk oyun alanlarının estetik başarımının belirlenmesi amacıyla, kullanıcıların mekânsal algılamalarıyla, mekânların davranışsal başarımlarının ve buna bağlı olarak estetik başarımın ortaya konulmasına yönelik bir kurgu geliştirilmiştir.

Çivrilkara ve ark. (2017), tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmenlerinin Oyun ve Fiziki Etkinlikler dersi hakkındaki görüşleri belirtildi. Araştırma gurubu, Trabzon ilinde bir okulda görev yapan 10 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu ve verilerin analizinde betimsel analiz metodu kullanılmış, çalışma sonunda, Oyun ve Fiziki Etkinlikler dersi için okul altyapısının yetersiz ve sınırlı; haftalık ders saati sayısının 1, 2 ve 3. sınıfta yeterli, 4. sınıfta ise yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Stanton-Chapman ve ark.(2018), iki oyun alanında yedi alanda erkek ve kız çocuklarının fiziksel aktivite düzeylerindeki benzerlikleri ve farklılıkları araştırılmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde Atlantik'in ortasındaki iki oyun alanı, oyun alanı tasarımlarına ve yapılarına göre örnek çalışma alanı olarak seçildi. Bu çalışmada, çocuk oyun ekipmanlarının ayrıntılı gözlemleri ve aktivite seçimleri, oyun alanları için en uygun oyun alanı ekipmanı tasarımı ve düzeni ve akranlar arasındaki sosyal etkileşimler hakkında fikir verilmiştir.

Kısakürek ve ark. (2018), tarafından yapılan çalışmada, çocuk oyun alanları, çocukların hem sosyal, fiziksel ve zihinsel olarak gelişimine katkı sağlayan hem de doğa

ile ilişki kurabildikleri alanlar olduğu, ancak gelişen teknolojik olanaklar, hızlı ve düzensiz bir şekilde büyüyen kentler ile birlikte çocuk oyun alanları kullanıcıların taleplerine cevap veremez hale geldiği anlaşılmıştır. Kahramanmaraş kenti On iki Şubat ve Arslanbey kent parklarında, kılavuzlu mesire alanı içerisinde yer alan çocuk oyun alanlarında, toplam 150 kişiye yüz yüze anket metodu ile uygulanmış ve çalışma sonucunda kullanıcıların mevcut çocuk oyun alanları hakkındaki görüşleri ve talepleri belirlenmiştir.

ortaokul bünyesinde hizmet veren 6 ve lise bünyesinde hizmet veren 2 ana sınıfı bulunmaktadır. Veriler İskenderun İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Temel Eğitim şefliğinden bire bir görüşme ile alınmıştır.

İskenderun ilçesinde yer alan okul öncesi eğitim kurumlarının kurulum özellikleri, kurulum yılları ve ilçe genelindeki konumsal dağılımları dikkate alınarak 7 adedi bu çalışma kapsamında değerlendirilmek üzere pilot okul öncesi eğitim kurumu olarak seçilmiştir.

Şekil 3.2. Pilot okul öncesi eğitim kurumlarının konumu

Söz konusu pilot okullar, kentin kuruluşu en eski ve en yeni devlet okulları, MEB’e bağlı özel okulları ile bu okulların ana sınıfları ve bağımsız anaokulları yelpazesinin tamamını yansıtan okullar seçilerek belirlenmiştir. Bu okullar, kent merkezinde yer alan en eski Devlet ilkokullardan ikisi olan Mithatpaşa İlkokulu ve Beş Temmuz İlkokulu ana sınıfları, yine kent merkezinde yer alan yenilenmiş binaya sahip devlet ilkokullarından biri olan General Şükrü Kanatlı İlkokulu, müstakil anaokulu olarak ise, devlete bağlı en yeni anaokullarından Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu ve en eski müstakil anaokullarından olan Dr. Gani Bahadır 75. Yılı Anaokulu dahil edilmiş olup, aynı zamanda

ilçede ilk açılan özel kolej, İlkem Koleji Anasınıfı ve yeni binasına 2018-2019 eğitim öğretim yılında taşınan bölgenin en yeni binaya sahip koleji olan Yükseliş Koleji Ana sınıfı da kapsamı genişletmek adına, araştırmaya dahil edilmiştir.

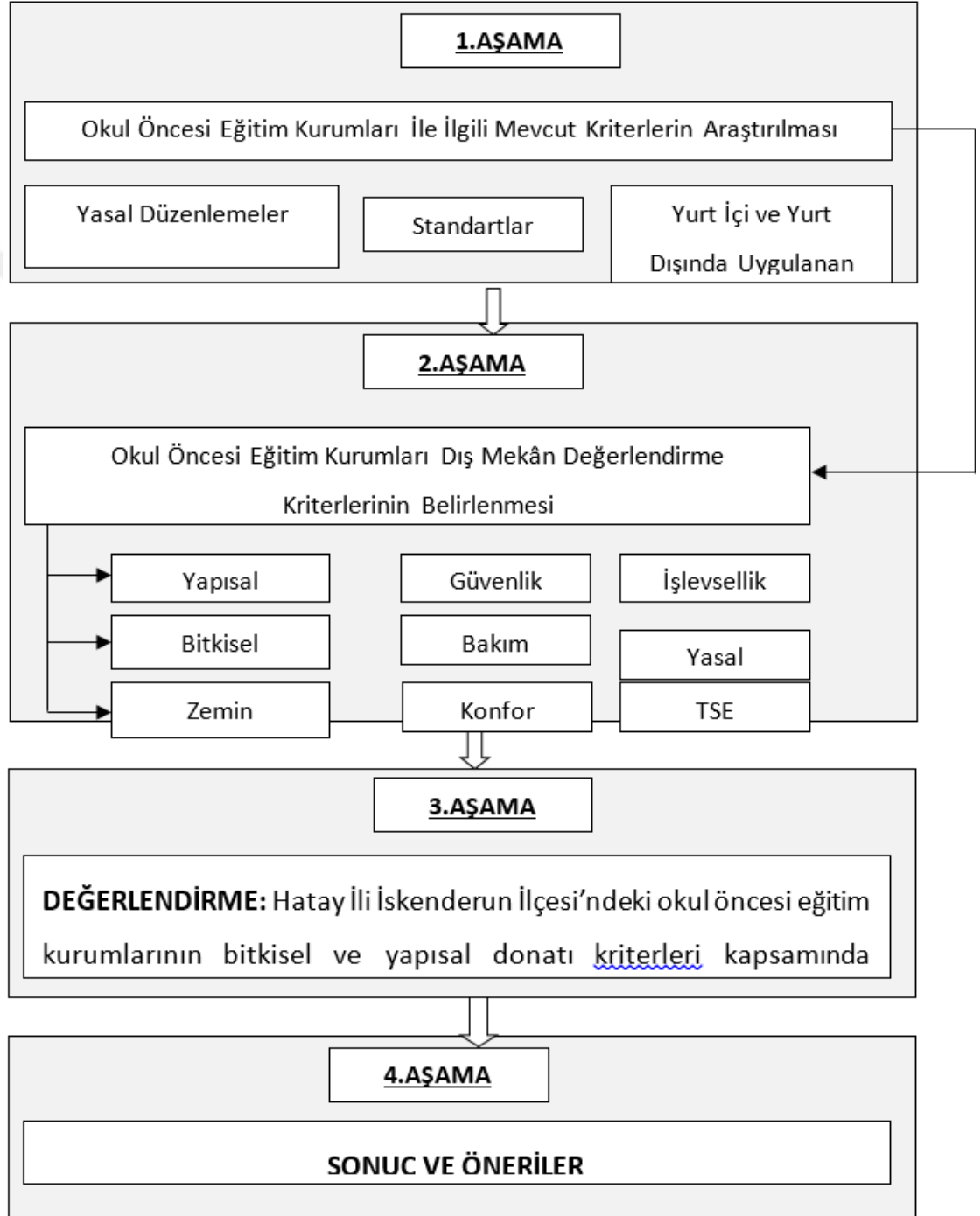
Konumu belirtilen İskenderun ilçesindeki okul öncesi eğitim kurumlarının haritalanmasında google earth uydu görüntüsü ve ArcGIS 10 yazılımından yararlanılmıştır. Kurumların mevcut donatılarının tespit edilmesinde ise Canon 5D Mark 3 marka ve model fotoğraf makinesi kullanılmıştır(Şekil 3.2.)

Okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekan büyüklükleri, konumları, bu alanlarda yer alan donatıların ölçüleri vb. gibi konularda yasal sisteme uygunluğunun belirlenmesi amacıyla ulusal düzeyde yürürlükte olan başta Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen ilgili yasal düzenleme ve TSE standartları da çalışmanın önemli materyalleri arasında yer almaktadır.

Belirtilen materyallere ek olarak gelişmiş ülkelerde okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekân tasarımları konusunda geliştirilen ve uygulanan son yaklaşım ve uygulamaları içeren çalışmalar da bu araştırmada kullanılan diğer materyalleri oluşturmaktadır.

3.2. Yöntem

Çalışma 4 ana aşama ve bu aşamaları oluşturan alt bölümlerden oluşmaktadır (Şekil 3.3).

Şekil 3.3. Çalışmanın yöntem akış şeması

Çalışmanın ilk aşamasında okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekan tasarımını düzenleyen yasal düzenlemeler ve standartlar araştırılmış, ilgili düzenlemelerde uyulması gereken hükümler, değerlendirme kriterleri kapsamına dahil edilmiştir. Bu aşamada ayrıca bilimsel çalışmalar ve deneyimler kapsamında başarılı uygulama örnekleri olan yurt içi ve yurt dışı okul öncesi eğitim kurumları dış mekân tasarımları incelenmiştir.

Çalışmanın ikinci aşamasında okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekân tasarımlarında kullanılacak yapısal ve bitkisel donatı elemanları için kriterler belirlenmiştir. Söz konusu kriterlerin belirlenmesinde ilk olarak, bu çalışmanın ilk aşamasında araştırılan yasal düzenleme kriterleri araştırılmıştır. Daha sonra konuyla ilgili yapılmış önceki çalışmalar (Kaçan, Halmatov ve Karatepe, 2016; Karadağ, Mutlu ve Sayın 2012)incelenmiş, peyzaj tasarım kriterleri kapsamında uzmanlar ile okul öncesi çocuk gelişim uzmanları ile görüşülerek, çalışmada kullanılan değerlendirme kriterleri oluşturulmuştur. (Şekil 3.4).

OKUL ADI									
Öğrenci başına düşen dış mekan:m ² / Toplam dış mekan:m ² / Öğr. Sayısı:									
Sert zemin-yeşil alan oranı:									
Donatı ve oyun elemanları									
Eleman		Adedi		Materyali		Yaşa göre boyut uygunluğu		Gelişime etkisi	
								Ayrı tabloda	
Bitkisel Materyal									
Ağaç		Çalı		Yer örtücü		Çim alan		İşlevi	
Adı	Adet	Adı	Adet	Adı	Alan	Adı	Alan	Ayrı tabloda	
Zemin									
Topografya				Materyal (Sert zemin fazla)					
Düz	Eğimli	Çim	Beton	Asfalt	Kauçuk	Toprak-kum			
Çevreleme Elemanı					Yasal Düzenleme				
Var		Yok		MEB			TSE		
				Uygun/uygun değil					
Bakım									
Donatı elemanı		Bitkisel materyal		Zemin		Çevreleme elemanı			

Şekil 3.4. Okulların Değerlendirme Kriterleri Tablosu

Kriterler, okul dış mekanda bulunan yapısal donatı, bitkisel donatı ve zemin olmak üzere temelde üç bölüm ve bölümleri oluşturan alt değerlendirme kriterleri kapsamında hazırlanmıştır. Yapısal donatı, kullanılan materyal, boyut, bakım ve özellikle çocuk gelişimi açısından katkısı temelinde değerlendirilmiştir. Yapısal donatıların çocuk

gelişimine olan katkısı Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitim Bölümü öğretim elamanlarının değerlendirmesi sonucu oluşturulmuştur.

Bitkisel donatı ise çocuk oyun bahçeleri için oldukça önemli materyallerdir. Bu kapsamda bitki seçiminin özellikle çocuk sağlığına ve gelişimine etkisinin değerlendirilebilmesi amacıyla, bitkinin meyvesinin dikenin ve böcek çekme durumunun varlığı incelenmiştir. Ayrıca bitkilerin okul öncesi eğitiminde nasıl ve ne derece kullanıldığı da oluşturulan kriterler kapsamında araştırılmıştır. Bitkisel materyalin iklimsel etkisi göz önüne alınmış ve bu aşamada özellikle güneş-gölge etkisi de konforlu bir dış mekan tasarımı oluşturma konusunda değerlendirilmiştir. Son olarak bitkilerin doğal bitki örtüsüne ait olma durumları da incelenmiştir.

Değerlendirmeye alınan diğer bir kriter ise zemindir. Zemin materyali çocukların oyun oynama ve güvenliği açısından önemli olması nedeniyle yapısal donatıdan ayrı bir başlık altında değerlendirmeye alınmıştır. Bu kriterlere ek olarak, her pilot okul için oluşturulan değerlendirme kriterlerinde ayrıca yasal düzenleme kriterlerinin uygunluğunu belirleme amacıyla dış mekan büyüklüğü, sert zemin yeşil alan oranı bilgileri de belirlenmiştir.

Çalışmanın üçüncü aşamasında bir önceki aşamada elde edilen kriter bulguları değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme, güvenlik, bakım, konfor, işlevsellik, yasal düzenleme ve yasal düzenleme hükümleri kapsamında oluşturulan alt değerlendirme kriterleri gözetilerek gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın dördüncü ve son aşamasında ise Hatay İli İskenderun İlçesi'ndeki 7 pilot okul öncesi eğitim kurumları dış mekânlarının yeterliliği, Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili diğer Resmi kurumların yasal standartları ile uyumluluğu, kişi başına düşen miktar ve bitkisel ve yapısal donatı elemanlarının yeterliliği tespit edilmiş olup, koruyucu tedbirler, tehlikeli unsurların kaldırılması, uygun bitkisel donatı elemanlarının kullanımı, oyun alanı ekipmanlarının sağlıklı işlevlerinin devam ettirilmesi vb. gibi, yeterli hale getirilmesi için öneriler sunulmuştur(Çizelge 3.1). Daha sonra bu çalışma kapsamındaki 7 pilot okul sonuçları dikkate alınarak, çalışma sonuçları yaygınlaştırılmış ve okul öncesi eğitim kurumları dış mekân tasarımlarının oluşturulmasında öneriler geliştirilmiştir.

Çizelge 3.1. İskenderun İlçe Merkezi'nde yer alan, araştırmaya konu olan, anaokulları, anasınıfları ve öğrenci sayıları (Anonymous 2, 2020)

Kurum	Sınıf sayısı	Öğrenci sayısı
Mithatpaşa İlkokulu (Anasınıfı)	4	74
Dr. Gani Bahadırılı İlkokulu (Anasınıfı)	10	220
Beş Temmuz İlkokulu (Anasınıfı)	4	118
General Şükrü Kanatlı İlkokulu (Anasınıfı)	4	86
Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu	9	101
İkem Koleji (Anasınıfı)	2	35
Yükseliş Koleji (Anasınıfı)	1	20
Toplam	34	688

4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA

4.1.Erken Çocukluk Döneminde Gelişim Evreleri ve Okul Öncesi Çocuk Oyun Alanlarının Gelişime Etkisi

Son dönemde, okul öncesi eğitimin çocukların gelişime olan etkisi, bilişsel, psiko-motor, psiko-sosyal, dilsel ve cinsel eğitim gibi gelişim evrelerini sağlayabilmeleri yönündeki katkısı, eğitimciler, aile ve eğitimde karar vericiler tarafından çocuklar ilköğretim kademesine başladıklarında belirgin olarak fark edilmiştir (Yavuzer, 2002).

Kök ve ark.; Okul Öncesi Eğitimin Öğrencilerin Gelişim Özellikleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi isimli çalışmalarında, Erzurum il merkezinde okul öncesi eğitimi alan ve almayan çocukları gözlem formları ve veri analizleri ile bedensel, psiko-motor, sosyo-duygusal, zihinsel ve dil ve cinsel gelişimi açılarından değerlendirerek, okul öncesi eğitiminin önemini ortaya koymuşlardır. Çalışmada, okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin, cinsel gelişim dışında tüm gelişim evreleri açısından, okul öncesi eğitimi almayan çocuklardan daha ileride olduğu gözlemlenmiştir (Kök ve Ark). Okul öncesi eğitimi, çocukların gelişim sürecinde bulunduğu sosyal ortamı anlamasına, fiziksel gelişiminin desteklenmesine ve düşünme yeteneğini daha geliştirmesine katkıda bulunmaktadır (Anonymous 3,2020). Dünyada çocuk gelişimi alanında kabul görmüş Piaget, Bruner, Vygotsky gibi eğitim ekolleri, bu alanda yaptıkları çalışmalarda farklı bakış açıları ile çocuğun dünyayı nasıl gözlemlediğini, gelişim evrelerini sınıflandırmışlar, çocuk gelişiminin temellerini oluşturmuşlardır (Kol,2011).

Okul öncesi eğitimin ayrılmaz bir parçası olan çocuk oyun alanları da bu gelişimsel özelliklerin kazanılması için önemli araçlardan biridir. Oyun alanlarında farklı donatılar ve çevresel özellikler sayesinde çocukların gelişimleri desteklenmektedir. Oyun alanlarında her oyun ekipmanı farklı gelişim özelliklerini desteklemek ile birlikte bazı ekipmanlar, birden fazla gelişim destekleyici özellik gösterebilmektedir. Çalışmada belirtilen okul öncesi eğitimi alan ağırlıklı olarak 4-5,5-6 yaş grubuna ait, çocuk oyun alanlarının desteklediği gelişim özellikleri tablosu, Milli Eğitim Bakanlığı Temel eğitim müdürlüğü tarafından hazırlanan okul öncesi eğitim programında belirlenen sınıflandırma tabloları üzerinden gözlemlenerek hazırlanmıştır (MEB,2013).

Buna göre 4-6 yaş çocuk gelişim özellikleri kısaca şu şekilde sınıflandırılabilir (Şekil 4.1 ve 4.2);

1-Bilişsel Gelişim

2- Sosyal – Duygusal Gelişim

3-Dil Gelişimi

4- Motor Gelişim

-Büyük kasların motor gelişimi

-Küçük kasların motor gelişim

<i>Sosyal – Duygusal Gelişim</i>	<i>Dil Gelişimi</i>	<i>Bilişsel Gelişim</i>
Akranları ve yetişkinlerle başarılı iletişim kurar. .	Dil kurallarına uygun konuşur.	Neden sonuç ilişkisi kurar.
Kural nedir bilir, Kurallara uyar.	Sesler arasındaki benzerlikleri söyler.	Nesneleri gruplandırabilir, örüntü yapar.
Aile ve topluma uyumlu davranır. Yeni tanıştığı bireylerle iletişim kurar.	Kim, ne, ne zaman, nerede sorularını sorar.	Günün farklı dilimlerinin ismini söyler.
Evinin adresini, ebeveyninin telefonunu söyler.	Karmaşık, birden çok kelimeli cümleler kurar.	Ana ve ara renklerin çoğunu tanır.
Yeni ve alışılmamış durumlara uyum sağlar.	Kendisine okunan hikâyeyi anlatır.	1’den 20’ye kadar ritmik sayar.
Sorumluluk alır. Liderlik yapar.	Arkadaşları ile sohbet eder.	Mekânda konum ile ilgili yönergeleri uygular.
Duygularını belli eder ve duyguları anlar.	Akıcı konuşur.	Nesne varlıklarının özelliklerini sıralar.

Şekil 4.1. 4-6 yaş arası çocukların sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişim tablosu

<i>Kaba Motor (büyük kaslar)</i>	<i>İnce Motor (küçük kaslar)</i>
Bedenini kontrollü olarak kullanır.	Kendi kendine yemek yer.
Denge ve vücut koordinasyonunu sağlar.	Kıyafetlerini giyer ve çıkarır.
Grupla oynanan kurallı top oyunlarını oynar.	Kalemi kontrollü olarak tutar
Çift ayak ile sıçrar.	Şekiller, İnsan, ağaç, ev figürlerini çizer
İp atlar.	Boyama, çizme, kesme, katlama, yapıştırma etkinlikleri yapar.
Koşarak Merdiven iner ve çıkar	Örneğe bakarak gösterilen modeli çizer.
Engel üzerinden atlar.	Nesneleri ipe dizer.

Şekil 4.2. 4-6 yaş arası çocuklarda motor gelişimi tablosu

Yukarıda yer alan tablolara bağlı olarak, daha önce yapılan çalışmalar ışığında oyun alanlarında yer alan donatı ekipmanlarının desteklediği alanlar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Şekil 4.3)

Donatı	Kaba motor	İnce Motor	Dil	Sosyal-Duygusal	Bilişsel
Oyun Parkı	x		x	x	
Tırmanma aleti	x		x	x	
Oyun evi	x	x	x	x	
Salıncak	x	x	x	x	
Tahterevalli	x		x	x	
Kuş evi	x	x		x	x
Kamelya	x				
Çeşme	x	x			
Atatürk Büstü				x	x
Yer örtücüler	x	x			x
Çöp kutusu	x			x	x
Ağaçlar ve Çalılar	x	x		x	x
Satranç Alanı	x		x		x
Mini golf	x		x		x

Şekil 4.3. Donatı ekipmanlarının desteklediği alanlar çizelgesi

Buna göre, kaydırak, geçiş alanları ve merdivenden oluşan oyun parkı, tırmanma aleti, salıncak ve tahterevalli, vücut koordinasyonu gerektiren, yürüme, koşma, atlama, kayma, sallanma gibi faaliyetler içerdiğinden kaba motor gelişimini desteklemektedir. Ayrıca okul öncesinde çocuklar oyun alanlarında birlikte vakit geçirdiklerinden, oyun parkında oynayan çocuk, arkadaşları ile iletişim kurarak dil becerisini geliştirmektedir. Parktaki aletler ile oynamakta zorlanan arkadaşına yardım eden ve empati yapan çocukta, sosyal duygusal gelişim sağlanmaktadır.

Oyun evi içerisinde evcilik, komşuculuk gibi oyunlar oynayan çocuklar, ev içerisinde hareket ederken kaba motor kasları yanında, oyun evi içerisinde bulunan, mutfak aletleri oyuncakları ve evde bulunan donatılara benzer oyuncaklar ile kavrama, tutma eylemleri ile de ince motor gelişimi desteklenmektedir. Ayrıca, oyun evinde oynar iken oyun içinde farklı rollere bürünen çocukların bilişsel ve sosyal duygusal alanları da desteklenmektedir.

Kuş evi, birçok okulda yeni kullanılmaya başlayan bir donatı ekipmanıdır. Donatı ekipmanı satışı yapan firmalardan temin edilebildiği gibi, sınıfta öğrencilerin katkıları ile de yapılabilecek, yapılması ve uygulamaya alınması kolay bir ekipmandır. Kuş evleri ve içlerine koydukları yemler ile etrafta bulunan kuşların ilgisini çekmeye başlayan oyun bahçesinde çocuklar, kuşları görüp inceleyerek doğa ile bütünleşme şansı yakalarlar. Kuş evi benzeri, bazı okullarda yine kedi evleri gibi ekipmanlar karton, ahşap ve bunun gibi kolay bulunan materyaller ile hazırlanıp okul bahçesine konulduğunda kent yaşamı nedeni ile doğadan uzak kalan çocukların hayvanlar ile etkileşime geçme şansını arttırmaktadır. Bu anlamda kuş evi bir donatı ekipmanı olarak, etrafında gezinen çocukların kaba motor kasları gelişimine, yem vermeleri ve hayvanları sevmeleri esnasında ince motor kas gelişimine, kent yaşamında yakından inceleyemediği hayvanlar ile yaklaşması ve onlar hakkında daha çok bilgiye sahip olması ile bilişsel gelişimlerine katkı sunduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda bu hayvanların bir anlamda bakımını üstlenen, sorumluluk alan çocukların, sosyal duygusal gelişimleri de desteklenmektedir. Ağaçlar ve çalılar, oyun alanlarının ayrılmaz bir parçasıdır ve oyun alanlarında doğal bir donatı olarak değerlendirilmektedir. Doğadan öğrenme, çok boyutlu yaklaşımlar gerektiren karmaşık bir konudur. Bu alanda yapılan çalışmalar, doğal çevrenin sosyal, antropolojik, biyolojik, ekolojik, pedagojik ve psikolojik yönleri ile birlikte, çocukların oyun davranışı, öğrenme ve gelişimleri üzerinde büyük bir etkisi olduğunu göstermektedir (Dyment ve O'connell,2013) Çocuklar için doğal ortamın önemi büyüktür. Doğal ortamlar, çocuklarda motor aktiviteye meydan okuyan dinamik ve kaba motor oyun alanlarını temsil eder. Yamaçlar ve kayalar gibi topografya, çocukların baş etmesi gereken doğal engelleri göze alır. Bitki örtüsü, tırmanma için, barınaklar ve ağaçlar sağlar. Çayırlar koşmak ve yuvarlanmak içindir. Fiziksel ortamların tanımı genellikle neredeyse sadece formlara odaklanır (Fjortoft,2001).

Oyun aktivitelerinin sadece donatıya bağlı olarak düzenlenme zorunluluğu yoktur. Aksine doğal çevre, oyun arkadaşları, bazen aslı itibari ile oyuna hizmet etmeyen araçlar dahi çocukların oyun aracı olabilmektedir. Her oyun çocukların gelişine katkıda bulunacak bir mihenk taşı olarak görülmelidir. Karadağ, Mutlu ve Sayın'a göre, çocuklar oyun oynarken sadece eğlenip hoş vakit geçirdiklerini düşünürler ancak oyun çocukların yeteneklerini keşfedebildikleri, kendilerini sınadıkları, sosyal ve fiziksel çevreye uyum sağlamayı öğrendikleri bir araçtır. Oyunun amaçlı, amaçsız, araçlı, araçsız gibi farklı

türleri bulunmaktadır. Kabaca bir sabit oyun donanımı ile oynanan oyunlar araçlı, bu ekipmanlar olmadan oynanan oyunlar araçsız oyunlardır. Yine a noktasından b noktasına gibi, belirlenen sıralı hareketleri barındıran amaçlı oyunlar ile çocuğun serbest olarak belirlediği koşma, yürüme, konuşma gibi aktivitelerin sıra gözetmeden serbest bir şekilde çocuğun kendi belirlediği amaçsız oyunlar da bu oyun türlerini ifade etmektedir (Karadağ, Mutlu, Sayın, 2012).

Satranç alanı ve mini golf alanları, oyun alanı içerisinde yaratılmış, farklı oyun merkezleridir. Bu alanlar, çocukların taşıyıp bir sonraki merkeze götürebileceği, hafif, çoğunlukla plastik materyallerden hazırlanan, kurallı oyunların minyatür bir örneğidir. Çocuklar bu alanlarda, materyalleri hareket ettirirken motor becerilerini geliştirmektedir. Bu alanlarda çocuklar belirli bir sırayı takip etmeyi öğrenmekte, kurallı oyun bilinci kazanmakta bu sayede oyunlar bilişsel gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Bununla birlikte çocuk bahçelerinde yer alan çöp kutuları, öğretmenlerin de yönlendirmeleri ile çocukların çevre bilincine sahip olarak, doğaya saygılı bireyler olmaları konusunda destekleyici bir materyal olarak nitelendirilmektedir.

Okul bahçelerinde yer alan Atatürk büstü ve bayrak direkleri ve bayraklar, çoğunlukla okul törenleri esnasında kullanılan donatılardır. Bu donatıların kullanımı, MEB'in hem ilköğretim ve anaokullarına yönelik yönetmeliğinde hem de Özel Öğretim Kurumları yönetmeliği içerisinde yer almaktadır. Bu törenler esnasında çocuk toplum değer ve kurallarını öğrenmektedir. Örneğin; tören esnasında sırada bekleyen çocuk, toplum kurallarını öğrendiği gibi, müfredat ile de desteklenen toplum değerleri, resmi bayramlar, anmalar, kutlamalar da bu donatılar ile içselleştirilmektedir.

Çocuk, okul bahçesinde oyun oynarken etrafı ile sürekli olarak etkileşimde bulunmaktadır. Bireysel olarak evde oynanan oyunlar dışında farklı alıcıları da destekleyen okul öncesi eğitimi ve buna bağlı olarak oyun bahçesi, çocuk gelişiminde okul öncesi eğitimi almanın ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu alanda hazırlanan, UNICEF'in 2011 yılında hazırladığı Türkiye'de çocukların durumu raporunda, Koç Üniversitesi tarafından okul öncesi ve erken dönem çocukluk eğitiminde gelişim ekolojileri araştırması başlığı altında çocukların bilişsel uyarım ve gelişmeye yönelik verileri toplanmıştır. Yapılan analizlerde bilişsel gelişim sürecinde yer alan dil uyarımı, öğrenme materyallerinin kullanımı gibi kıstasların okul öncesi eğitimi alan gruplarda öne çıktığı gözlemlenmiştir (UNICEF,2011). İyi işleyen bir okul,

üç yapı üzerine inşa edilmiştir. Bu üç yapı taşı, öğrenciler ve öğretmenler ve okul yönetimi ve onların birbirleri ile olan ilişkileridir. Bu ilişkilerin oluşumuna ve korunmasına yönelik olarak hazırlanan organizasyon kültürü, okulda öğrenci-öğretmen ilişkisi üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir (Öz ve Dolapçioğlu,2019). Destekleyici bir kültürün hakim olduğu bir okulda öğrenciler öğretmenlerle ve akranları ile olan ilişkileri daha çok algırlarlar. Bu nedenle okul eğitimi kadar, okul binası ve oyun alanlarında da çocukların gelişimine katkı sağlayacak ve aynı zamanda eğlenme ve öğrenme taleplerini bir arada karşılayacak oyun alanlarının düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır.

4.2.TSE Standartları

Türk Standartları Enstitüsü, Türkiye’de hizmet standartlarını belirleyen ve uygunluğunu denetleyen organizasyondur (<https://www.tse.org.tr/Hakkimizda>). Kamu hizmetine hitap eden her ürünün enstitü tarafından belirlenen bir standardı bulunmaktadır. Araştırmaya konu olan, okul öncesi çocuk oyun alanlarında kullanılan donatılar için de TSE’nin belirlediği bazı standartlar bulunmaktadır. Bunlar; TS EN 1176-7, TS 13578, TS EN 1176-1,TS EN 1176-3 kodlu standartlardır.

TS EN 1176-7 Oyun alanı elemanları ve zemin düzenlemelerine yönelik standart - Bölüm 7: Tesis, muayene, bakım ve işletme için kılavuz, TS 13578 Yetkili servislere yönelik, Salıncak, tahterevalli, kaydırak vb. oyun alanı elemanları için belirlenen kurallar, TS EN 1176-1, TS EN 1176-3, Oyun alanı elemanları ve zemin düzenlemelerine ilişkin standartlardır. TS EN 1176-1 VE TS EN 1176-3 oyun elemanları ve zemin düzenlemelerine ilişkin standartları ile oklu öncesi çocuk oyun alanlarında kullanılan donatıların uygunluğunu düzenlemektedir. Bu standartlar, Oyun alanı elemanları ve zemin düzenlemeleri ile ilgili kurulum, muayene, bakım ve işletme için kılavuz niteliğindedir. Aynı alanda iş programına dâhil olup henüz yürürlüğe girmemiş olan, Tst EN1176-1,Tst EN1176-3, Tst EN1176-4, Tst EN1176-5, Tst EN1176-6 standartları bulunmaktadır. Donatıların denetlenmesini sağlayan bu standartlar ile boyut uygunluğu, güvenlik ve bakım gibi oyun alanlarında çok büyük öneme sahip olan kriterler rahatlıkla düzenlenebilmekte ve denetlenebilmektedir.

Ülkemizin tamamında oyun alanları düzenlenir iken, çocuk oyun alanlarına dâhil oyun parklarında kullanılan donatıların bu standartlara uyumlu olması gerekmektedir.

Çocuk oyun parkı ekipmanları, çocukların yaşlarına ve gelişim özelliklerine uygun olarak düzenlenmelidir. Oyun alanlarında bulunan ekipmanlar kadar, oyun alanı zemini de büyük önem taşımaktadır. Hatalı kullanılan zemin elemanları kaza ve yaralanmalara sebep olabilmektedir. Oyun alanlarında zemin, kazalardan korumak üzere yumuşak dokulu materyallerden oluşmalı ancak tekerlekli sandalye, yürüteç gibi ekipmanların kullanımına da uygun dayanıklılıkta malzemelerden seçilmelidir(Aklıbaşında ve Ark, 2018).

4.3.Millî Eğitim Bakanlığı Tarafından Belirlenen Ölçütler

Ülkemizde özel veya devlet kurumları olarak eğitim veren tüm okullar, Milli Eğitim Bakanlığı'nın yönetmeliklerine, yönergelerine ve denetlemeye tabidir. Milli Eğitim Bakanlığı okul öncesi ve ilköğretim kurumlarına yönelik olarak hazırladığı, 26 Temmuz 2014 tarihli yönergesi, Oyun yeri 90. maddesine göre; okul öncesi eğitimi veren kurumlar; oyun alanları ve bahçeleri, eğitim etkinliklerine uygun bir ortam sağlayacak şekilde düzenlenmelidir ve bu düzenlemeler yapılırken çocukların bilişsel, sosyal ve motor gelişimleri dikkate alınmalıdır. Oyun alanlarının çocukların hareket edebilmelerine olanak sağlayan, çevreyi tanımasına yardımcı olan, sosyal becerilerini geliştirmelerine hitap eden, trafik eğitim pisti, kum havuzu, bahçe oyun araçları içermesi ve bahçenin ağaçlandırılması önerilmektedir. Bununla birlikte aynı yönetmeliğin ilgili maddesi ekinde, oyun alanları ve donatılarının yılda en az bir defa periyodik bakım ve onarımı yapılması gerektiği belirtilmektedir. Oyun alanları ve bahçeler ile ilgili 91. Maddede ise, bahçesi uygun olan okullarda ekolojik çalışmalar yapılması, bostan düzenlenmesi, süs bitkileri ve ağaçlar dikilmesi ve çim alanların düzenlenmesi önerilmektedir. Ayrıca ilgili madde devamında köy okullarına yönelik olarak, uygulama bahçelerinde uygun olan yerlere meyve ağaçları dikilmesi, arıcılık, tavukçuluk, seracılık ile organik sebze ve meyve üretimine yönelik faaliyetler yapılması önerilmektedir. Köy okullarına yönelik bu düzenleme 2016-2017 eğitim öğretim yılında faaliyete girmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı, bakanlığa bağlı hizmet veren Özel kurumlara yönelik olarak Özel Öğretim Kurumları Standartlar yönergesi belirlemiştir. Bakanlığa bağlı tüm okul öncesi kurumları, okul binası ve çocuk oyun alanlarını standartlar yönergesine göre düzenlemek zorundadır. Yönerge, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 3

üncü ve 4 üncü maddeleri ile 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 36 ncı maddesi ve Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinin 6 ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır. İlgili yönergeye bağlı, 30/06/2017’de düzenlenen makam oluruna göre, özel okullarda bahçe oyunlarına uygun bir okul bahçesi bulunmalıdır (MEB, 2011). İlgili madde devamında, bu bahçenin kısa kenarı en az 4 m olan ve 40 m2 den az olmamak üzere her bir öğrenci için en az 1,5 m2 alan düşecek şekilde olması gerektiği belirtilmiştir. İlgili yönetmelikte, okul öncesi, ilkokul ve ortaokul veya ortaokul ile ortaöğretim okulu aynı binada yer aldığında, genel kontenjan tespit edilirken tuvalet ve lavaboların sayıları ile laboratuvarlar, uygulama atölyesi, oyun bahçesi, müzik ve görsel sanatlar dersliği alanlarının en düşük olanının kontenjanı esas alınacağı belirtilmiştir. Buna göre ülkemizde yer alan özel okulların tamamında bu yönergenin gereklilikleri yerine getirilmeden, kurum faaliyete başlayamaz. Özel kurumlara bakanlık tarafından faaliyet başlangıcı öncesi uygunluk denetimi yapılır.

Milli Eğitim Bakanlığı’nın düzenlemiş olduğu tüm yönerge ve yönetmelikleri bakanlığa bağlı bulunan özel ve devlet okullar uygulamakla mükelleftir. Bakanlık gerekli gördüğünde ilgili kurumlara, bakanlığa bağlı müfettişler vasıtası ile denetim yapabilmektedir.

4.4. Pilot Okulların Değerlendirilmesi

Hatay İskenderun ilçesinde toplam 51 adet Anaokulu ve sınıfında 4127 öğrenci eğitim görmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı’nın hazırlamış olduğu Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2018-2019 eğitim öğretim yılı kitapçığında, Hatay ili 5 yaş grubunu kapsayan okulöncesi öğrencileri için, toplam yüzde 98,99 okullaşma oranı ile çevresinde bulunan diğer illerin önünde yer almaktadır(MEB,2019). Okul öncesi alanında okullaşmanın yaygın olduğu ilin gelişmiş merkezlerinden biri olan İskenderun ilçesinde, okulöncesi alanında gerçekleşen gelişmeler göze çarpmaktadır. Bu minvalde hazırlanan çalışma kapsamında, hazırlanan kriterlere yönelik olarak 7 adet pilot okul belirlenmiştir. Bu 7 pilot okul öncesi kurumunun çocuk oyun alanları, peyzaj tasarım ilkeleri, , mevzuat, yeterlilik, alan ve çocukların fiziksel-bilişsel gelişim ilkeleri açısından değerlendirilmiştir.

4.4.1. Mithatpaşa İlkokulu

Mithat paşa ilkokulu Hatay İskenderun ilçesi merkezinde yer alan bir kurumdur. 1924 yılında Fransızlar tarafından inşa edilen binada hizmet veren okul, Hatay devletinin kurulmasının ardından 1939'da ilkokul adını almıştır (Şekil 4.4). Hatay, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir ili olduktan sonra İl Genel Meclisi'nin aldığı bir kararla 1 Eylül 1939 tarihinde Okula Mithat Paşa İlkokulu adı verilmiştir (Yılmaz ve Kıymat,2007). 1991 yılında okula bir ek bina yapılarak hizmetlerin devamlılığı sağlanmıştır. Okulun güncel olarak 25 dersliği, 36 öğretmeni ve 867 öğrencisi bulunmaktadır. Okulun binası içerisinde hizmet veren anaokulu 3,4 ve 5 yaş grubundan oluşan 4 şubeye sahiptir. Bu şubelerde toplam 74 öğrenci bulunmaktadır.

Şekil 4.4. Mithatpaşa İlkokulu okul bahçesi

Okulda anaokulu öğrencileri için hazırlanan özel bir oyun alanı bulunmaktadır. Ek binaya bağlı, dış alan olarak düzenlenen oyun alanı, 35 m² büyüklüğünde, üstü sac tavan ile kaplı, gölgelik alan oluşturulmuş, duvar ve tel örgü ile çevrelenmiştir. Kauçuk yer kaplaması kullanılan, farklı donatı ekipmanları ile desteklenen oyun alanı, okulun

genel bahçesinden ayrılmıştır (Şekil 4.5). Oyun alanı m2 olarak Milli eğitim bakanlığı tarafından hazırlanan standartlar yönergesinde belirlenen standartlara uygun bulunmuştur. Ayrıca ekipmanlar yaş grubu için belirlenen ölçülere ve TSE standartlarına uygundur. Ancak oyun alanının göze çarpan bazı eksiklikleri bulunmaktadır. Bir anaokulu oyun alanı düzenlenir iken, o şehrin iklim özellikleri öncelikli olarak dikkate alınmalıdır. Mithat paşa İlkokulu oyun alanında ilk olarak dikkate çarpan, alanın duvarlar ve tel örgüler ile ayrılmış olmasıdır. Bu durum, alanda öğrencilerin izole bir ortamda oyun oynayabilmelerini sağlamaktadır. Fakat bu çevrelenme hissi çatı ile birleştiğinde karanlık bir ortam oluşturmaktadır.

Şekil 4.5. Anasınıfı çocuk oyun alanı dış cephesi

Çocuk gelişimi için güneşin yadsınamayacak bir önemi bulunmaktadır. Bu oyun alanında ise çatı ve duvarların çevrelemesi ile çocuklar, güneş ışığından mahrum olmaktadır. Aynı zamanda sac malzeme ile kapatılan çatıda herhangi bir yalıtım malzemesi bulunmamaktadır. Sac malzeme ısıyı yansıtan bir üründür. Hatay İskenderun ilçesinde genellikle, mayıs ayından kasım ayına kadar yaklaşık 30 derece üzerinde sıcaklıkların görüldüğü dikkate alındığında çocukların bu alanda yaz aylarına doğru, çatı altında oluşabilecek sıcaklık sebebi ile oyun oynamaları zorlaşacaktır. Oyun alanının okul

binası ile çevrelenen kısmına çocuklara yönelik resimler çizilerek, duvarlar renklendirilmiş ve oyun alanı sıcak bir alana dönüştürülmüştür. Oyun alanı içerisine çocukların oyun oynar iken dinlenmek istediklerinde oturabilecekleri dört adet plastik bank yerleştirilmiştir. Okul giriş kısmı ile de bağlantılı olan bu alanda öğrenciler sabah okula geldiklerinde, bu banklara oturarak ayakkabılarını çıkarıp, aileler tarafından temin edilen ev ayakkabıları ile okul içerisine girmektedirler. Giriş kısmı olarak kullanılan bu alanda aynı zamanda çocukların ayakkabılarını yerleştirebilmeleri için bir ayakkabılık bulunmaktadır. Sınıflara giriş, doğrudan oyun alanına çıkış ile bağlantılıdır. Arada herhangi ayrı bir giriş, koridor vs. bulunmamaktadır. Bu durum öğrencilerin oyun alanına çıkışını kolaylaştırır da, donatı olarak ancak bir sınıfın aynı alanı kullanabileceği dikkate alındığında, diğer sınıflar ders yaparken oyun alanına çıkan sınıfın gürültüsü, diğer sınıfların ders yapmasını zorlaştıracaktır. Özellikle de küçük yaş gruplarının dikkat süresinin kısa olduğu ve dikkatlerinin çabuk dağılabildiği düşünüldüğünde, oyun alanına çıkış tüm sınıflar için zorlayıcı olabilecektir.

Okulun oyun alanında bulunan donatılar, 4 adet plastik bank, bir adet plastik tırmanma duvarı, 2 adet plastik oyun evi ve bir adet plastik kaydırak ve salıncaklı oyun parkı şeklindedir. Ancak oyun alanının fotoğraflandığı dönemde covid 19 pandemisi nedeni ile okullar tatil edildiğinden, oyun parkı zarar görmemesi için, yönetim tarafından iç mekâna kaldırılmıştır. Donatıların boyutları yaş aralığı için uygun bulunmuştur (şekil 4.6).

Şekil 4.6. Oyun parkı donatılar

Şekil 4.7. Oyun parkı donatılar

Oyun parkının dış duvarlara dönük üç duvarı, tellere kadar yaklaşık 75 cm uzunluğunda sünger üstü naylon kaplı malzeme ile çevrelenmiş, böylece çocukların oyun esnasında duvara çarparak yaralanmasının önlemi alınmıştır. Oyun parkının bir duvarı ise tema etkinliklerine ayrılmış, MEB yönetmeliğinde belirlenen üniteler ve özel günlere yönelik, süslemeler, duvarlara yerleştirilmiştir. Sınıflar, klima ile iklimlendirilmektedir ancak sınıfların oyun alanına bakan duvarlarına klima üniteleri yerleştirilmiştir (Şekil 4.7). Bu ünitelerin hem kablolar hem borular ile bağlantıları vardır ve bağlantılara oyun alanından rahatça erişilebilmektedir. Bu durum çocukların sağlığı açısından risk teşkil etmektedir. Bu ünitelerin öğrencilerin erişimi olmayan bir bölgeye alınması önerilebilir. Oyun alanı çevrelenmiş ve yarı kapalı bir alan olduğundan çevresinde hiçbir yeşil alan bulunmamaktadır. Okul bahçesinde duvar kenarlarında ağaçlar bulunur iken, anaokulu öğrencilerinin bu alanlara erişimi bulunmamaktadır. Bu durum okul öncesi yaş grubunda önem teşkil eden doğa ile etkileşim açısından zorluk yaratmaktadır. Öte yandan oyun alanında bulunan donatı elemanlarının bakımları yapılmıştır. Ağırlıklı olarak plastik malzemelerden oluşan oyun ekipmanlarını tamamı iyi durumdadır ancak yer kaplaması iklim koşulları ile yıpranmış yer yer açılmalar göze çarpmaktadır. Bu durum çocukların oyun esnasında yer kaplamasına takılarak düşmelerine sebep olabileceği için öncelikli olarak yer döşemesinin bakımı yapılması veya değiştirilmesi önerilebilir. Okulun oyun alanında bitkisel materyal bulunmamaktadır ancak bahçenin duvarları dışında öncelikli olarak okulu kentten ayıran duvar kenarlarına konumlandırılmış ağaçlar bulunmaktadır. Okul bahçesi içerisinde Kauçuk ağacı (*Ficus elastica*), Dut ağacı (*Morus alba*), Palmiye (*Washingtonia filifera*), Amerikan Sarmaşığı (*Parthenocissus sp.*) ve Malta Eriği (*Eriobotrya japonica*), Ağaç Hatmi (*Hibiscus syriacus*), Doğu Çınarı (*Platanus orientalis*) türleri bulunmaktadır (Şekil 4.8). Ancak bu ağaçlar anaokulu öğrencilerinin erişimine açık olmayan genel bahçede bulunmaktadır. Bahçe içerisinde herhangi bir yer örtücü ya da çim alan bulunmamaktadır. Oyun alanı dışında kalan, okul bahçesi beton zemine sahiptir (Şekil 4.9).

Mithat Paşa İlkokulu (Anasınıfı)						
Öğrenci başına düşen dış mekan: 1,84 m ² / Toplam dış mekan: 1600m2 / öğr. Sayısı: 867						
Sert zemin-yeşil alan oranı: sert zemin ağırlıklı bahçe						
Donatı ve oyun elemanları						
Eleman	Adedi	Materyali	Yaşa göre boyut uygunluğu	Gelişime etkisi		
Kaydırak	1	Fiberglas	Uygun	Ayrı tabloda		
Tırmanma kulesi	1	Fiberglas	Uygun			
Oyun evi	2	Fiberglas	Uygun			
Bank	4	Fiberglas	Uygun			
Çöp kutusu	2	Metal	Uygun			
Bitkisel Materyal						
Ağaç	Çalı	Yer örtücü	Çim alan	İşlevi		
Morus alba	Yok	Pvc kaplama (kauçuk)	Yok			
Wasingtonia filifera						
Ficus elastica						
Parthenocissus sp.						
Eriobotrya japonica						
Hibiscus syriacus						
Platanus orientalis						
Zemin						
Topografya		Materyal (Sert zemin fazla)				
Düz	Eğimli	Çim	Beton	Asfalt	Kauçuk	Toprak-kum
x			x		x	
Çevreleme Elemanı			Yasal Düzenleme			
Var		Yok	MEB	TSE		
X	Beton duvar ve çelik tel			Uygun	Uygun	
Bakım						
Donatı elemanı		Bitkisel materyal	Zemin	Çevreleme elemanı		
Az bakımlı		Bakımlı	Az bakımlı	Az bakımlı		

Şekil 4.8. Mithatpaşa İlkokulu donatı materyalleri çizelgesi

Şekil 4.9. Mithatpaşa İlkokulu bitkisel materyal özellikleri

BİTKİSEL MATERYAL ÖZELLİKLERİ									
	Adı	Özellikleri							
		Gölgeleme	Doğa koruma	Yaban hayatı	Eğitim-öğretim	Doğal bitki örtüsüne ait	Zehirli meyve ya da diken	Arı-böcek çekme	Diğer
AĞAÇ	<i>Morus alba</i>	x		x	x			x	
	<i>Platanus orientalis</i>	x	x	x	x	x			
	<i>Washingtonia filifera</i>				x				
	<i>Ficus elastica</i>				x		x		
	<i>Parthenocissus sp.</i>			x					
	<i>Eriobotrya japonica</i>			x	x			x	
	<i>Hibiscus syriacus</i>		x	x	x			x	
ÇALI									
	Yok								
Yerörtücü	Yok								
Çim	Yok								

4.4.2. General Şükrü Kanadlı İlkokulu

Okul 3 Ekim 1966 yılında açılmıştır. 2000 yılında, okul binası yeniden yapılmış, yenilenmiştir. Daha sonra 11/4/2012 tarih ve 28261 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren, 30/3/2012 tarihli ve 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun kapsamında, zorunlu eğitimin 4+4+4 olmak üzere 12 yıla çıkarılması nedeniyle, İskenderun General Şükrü Kanadlı İlköğretim Okulu iken; İskenderun General Şükrü Kanatlı Ortaokulu ile İskenderun General Şükrü Kanadlı İlkokulu olarak iki farklı kuruma dönüştürülmüştür. Kurum aynı bahçede bulunan iki ayrı binada Eğitim-Öğretime devam etmektedir. Okulun İlkokul binasında 24 derslik ilkokul ve 2 derslikli anasınıfları bulunmaktadır (Şekil 4.10). Okul, 4 anasınıfı, 20 ilkokul sınıfı olmak üzere, toplam 24 şube ile eğitim-öğretime devam etmektedir.

Şekil 4.10. General Şükrü Kanadlı İlkokulu ve Ortaokulu binası ve okul bahçesi

General Şükrü Kanadlı İlkokulu, ortaokul ile kullandığı ortak alanda bahçe ve binaları dahil olmak üzere toplam 4450 m² lik bir alan üzerinde kurulmuştur. Okulun bahçe alanı 3650 m² dir. Kurumun anasınıfları, 4 şubede toplam 89 öğrenciye sahiptir.

Okulun anasınıflarına, genel bina girişinden farklı bir kapı ile ulaşılmaktadır (şekil 4.11). Bu kapının sadece anaokulu şubelerine erişimi bulunmaktadır. Kurumda anasınıflarına ait bir açık oyun alanı bulunmamakla birlikte hem ortaokul hem de ilkokula ortak olarak hizmet veren okul bahçesi, anasınıfları tarafından da ortak olarak kullanılmaktadır.

Şekil 4.11. General Şükrü Kanatlı İlkokulu Anasınıfı müstakil bina girişi

Okulun bahçesinde anasınıfı öğrencilerine yönelik herhangi bir oyun parkı alanı, çevrelenmiş alan ya da donatı bulunmamaktadır. Anasınıfı öğrencileri, öğretmenleri eşliğinde yaşça büyük sınıfların teneffüs saatleri dışında, zaman zaman ortak bahçeye oyun oynamaları için çıkarılmaktadır. Ancak herhangi bir donatı ekipmanına sahip olmayan bahçede çocuklar, ya öğretmenleri tarafından yönetilen kurallı oyunlar ya da kendilerinin belirledikleri kuralsız oyunlar ile hareket ederek okul bahçesinde vakit geçirmektedirler. Kent merkezinden beton duvarlar ile ayrılan okul bahçesinde, duvar kenarlarında okul yönetimi tarafından farklı zamanlarda dikilmiş olan, İsrail Kauçuğu (*Ficus retusa*), Tesbih Ağacı (*Melia azederach*), Akdeniz Servisi (*Cupressus sempervirens* var. *Horizontalis*), vb. türlerinde ağaçlar bulunmaktadır(Şekil 4.12.).

General Şükrü Kanatlı İlkokulu ve Ortaokulu (Anasınıfı)						
Öğrenci başına düşen dış mekan: 3.7 m ² / Toplam dış mekan:3650 m2 / öğr. Sayısı: 1302 (ikili öğretim nedeni ile 601)						
Sert zemin-yeşil alan oranı: sert zemin ağırlıklı bahçe						
Donatı ve oyun elemanları						
Eleman	Adedi	Materyali	Yaşa göre boyut uygunluğu	Gelişime etkisi		
Bank	2	Ahşap	Uygun	Ayrı tabloda		
Bayrak Direği	1	Metal	Uygun			
Atatürk Büstü	1	Bronz ve mermer	Uygun			
Basketbol potası	2	Plastik	Uygun değil			
Çeşme	7	Metal	Uygun değil			
Çöp kutusu	4	Metal	Uygun			
Bitkisel Materyal						
Ağaç	Çalı	Yer örtücü	Çim alan	İşlevi		
Melia azederach	Yok	Yok	Yok			
Cupresus sempervirens var. horizontalis						
Eucalyptus camaldulensis						
Washingtonia filifera						
Ficus retusa						
Robinia pseudoacacia l.						
Cedrus libani a. rich						
Olea europaea						
Pinus brutia						
Catalpa bignonioides						
Zemin						
Topografya		Materyal (Sert zemin fazla)				
Düz	Eğimli	Çim	Beton	Asfalt	Kauçuk	Toprak-kum
x			x			
Çevreleme Elemanı			Yasal Düzenleme			
Var		Yok	MEB	TSE		

X	Beton duvar ve çelik tel			Uygun	Uygun
Bakım					
Donatı elemanı		Bitkisel materyal		Zemin	Çevreleme elemanı
Az bakımlı		Az Bakımlı		Bakımsız	Az bakımlı

Şekil 4.12. General Şükrü Kanatlı İlkokulu (Anasınıfı) donatı ve oyun elemanları

Ancak bu ağaçlar, kentin iklimine uygun olmakla birlikte bakımsız görünmektedir. Okul bahçesi sert zemin ağırlıklı olarak düzenlenmiştir. Okul bahçesinde herhangi bir yer örtücü eleman bulunmamaktadır. Bahçe içerisinde yer alan bitkilendirme elemanları zehirli veya dikenli değildir ancak Tesbih Ağacı (*Melia azederach*) ve Beyaz Çiçekli Yalancı Akasya (*Robinia pseudoacacia l.*) Arı ve böcek çeken ağaçlar olduğundan çocuklar sağlığı açısından sakıncalı olabilir (Şekil 4.13).

BİTKİSEL MATERYAL ÖZELLİKLERİ									
	Adı	Özellikleri							
		Gölgeleme	Doğa koruma	Yaban hayatı	Eğitim-öğretim	Doğal bitki örtüsüne ait	Zehirli meyve ya da diken	Arı-böcek çekme	Diğer
AĞAÇ									
	<i>Melia azederach</i>	x		x	x			x	
	<i>Cupresus sempervirens var.horizontalis</i>			x	x	x			
	<i>Eucalyptus camaldulensis</i>	x							
	<i>Washingtonia filifera</i>			x	x				
	<i>Ficus retusa</i>	x		x	x				
	<i>Robinia pseudoacacia l.</i>	x			x	x		x	
	<i>Cedrus libani a. rich</i>	x	x		x	x			
	<i>Olea europaea</i>	x	x		x	x			
	<i>Pinus brutia</i>	x	x	x	x	x			
	<i>Catalpa bignonioides</i>	x			x				
ÇALI									
	Yok								
Yerörtücü	Yok								
Çim	Yok								

Şekil 4.13. General Şükrü Kanatlı İlkokulu bitkisel materyal özellikleri

Okul bahçesi oldukça geniş olmasına rağmen bahçe içerisinde bir çocuk oyun alanı bulunmamaktadır. Çocuk oyun alanına sahip olmayan okulda anasınıfı öğrencileri ağırlıklı olarak sınıf içerisinde vakit geçirmektedir. Bu durum çocukların fiziksel gelişimi

açısından uygun değildir. Okul bahçesi, ilkokul ve ortaokul binası ile ortak kullanıldığından, gün içerisinde daha büyük sınıfların bahçeyi kullanmadığı zamanlarda öğrenciler bahçeye çıkarılmaktadır, ancak okulun görece yüksek öğrenci sayısı nedeni ile öğrencilerin dış mekânda vakit geçirebilme saatleri kısıtlanmaktadır. Bu yaş grubundaki çocukların, hala oyun çağında olduğu bilinmektedir, ancak oldukça büyük bir bahçeye sahip olan okulda, anasınıfı öğrencilerine uygun çocuk oyun alanı bulunmadığı gözlemlenmiştir (Şekil 4.14).

Şekil 4.14. Okul bahçesi

Okul bahçesinde, basketbol potası, Atatürk büstü, bayrak direği, çeşme, çöp kutusu gibi donatılar bulunmaktadır. Ancak donatıların çoğu yaşça daha büyük öğrencilere uygunluğu gözetilerek düzenlendiğinden, donatı boyutları TSE standartlarına uyum sağlasa da okul öncesi öğrencileri için uygun boyutlarda değildir, bu nedenle Anasınıfı öğrencilerinin okul bahçesindeki donatıları kullanımı sınırlı kalmaktadır (Şekil 4.15).

Şekil 4.15. Okul bahçesinde bulunan çeşme

Okul bahçesinin zemini betondur ancak yer yer yıpranan malzemenin farklı materyaller örneğin kilitli taşlar ile düzeltilip devamlılığının sağlandığı görülmüştür. Fakat bu materyal farklılığı zemin yüksekliğinde farklılıklar oluşturduğundan çocuklar açısından tehlike arz etmektedir. Okul beton bahçe duvarları ile şehirden ayrılmıştır. Bahçe duvarlarını bir kısmı daha önce bahçede yer alan binanın yıkılması ile yıkılmış ve yeniden tamamlanamamıştır. Okul yetkililerinden okul öncesi çocuk oyun alanı konusunda yapılan çalışmalar ile ilgili bilgi alındığında 2019-2020 eğitim öğretim dönemi içerisinde, okul yetkilileri tarafından İskenderun belediyesinden okul bahçesine okul öncesi çocuk oyun alanı yapılabilmesi adına gerekli izinler için başvurulduğu ancak izin sürecinin henüz sonuçlanmadığı bildirilmiştir. Ayrıca yine, 2019-2020 eğitim öğretim dönemi içerisinde, bölge idari amiri İskenderun Kaymakamı ve UNICEF yetkilileri tarafından okula yapılan ziyaret esasında, anasınıfları ve ilkokul öğrencilerine yönelik olarak, okula yapılacak spor merkezi hakkında görüşme sağlandığı, ancak Covid 19 pandemisi nedeni ile UNICEF kaynaklarının Covid 19'a yönelik önlemler kapsamında farklı alanlara aktarıldığı bilgisine ulaşılmıştır.

4.4.3. İkem Koleji

İkem Koleji daha önce İskenderun ilçe merkezi sınırları içerisinde yer alırken daha sonra belediye sınırları içerisinde yapılan düzenlemeye istinaden Karaağaç, Arsuz Belediyesi sınırları içerisine girmiştir. Bu nedenle çalışmada yer alan bu kurum bilgileri Arsuz İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden bire bir görüşme yolu ile elde edilmiştir. İkem Koleji 1990 yılında, ilçede kurulan ilk özel öğretim kurumudur. Okul binası 2004 ve daha sonra 2012 yılında yenilenmiş, modern bir kimlik kazanmıştır (Şekil 4.16 ve 4.17). Kolej 2019-2020 eğitim öğretim dönemi sonunda faaliyetlerine son vermiş olup, aynı binada 2020-2021 eğitim öğretim döneminde Bahçeşehir Koleji hizmet verecektir.

Şekil 4.16. İkem Koleji okul bahçesi

Şekil 4.17. Okul girişı

Okul 850 m2 bahçeye sahip olup, okula bağı ana sınıfları ilk, orta ve lise kademesindeki öğrenciler ile aynı bahçeyi kullanmaktadır. Anasınıfları okul binasının zemin katında yer almaktadır. İkem Koleji bünyesinde 2 anasınıfı şubesi bulunmaktadır. Bu şubelerde 28 anasınıfı öğrencisi bulunmaktadır. Okul bahçesinde basketbol potası, Atatürk anıtı, tören alanı, bayrak direğı yer almaktadır. Okul bahçe duvarları kenarlarında, Kızılçam (*Pinus brutia*), İsrail Kauçuğı (*Ficus Retusa*), Yalancı Karabiber (*Schinus molle*), Adi Servi (*Cupressus horizontalis sempervinens*), türünde ağaçlar bulunur (Şekil 4.18) .

İkem Koleji						
Öğrenci başına düşen dış mekan: 3.3 m ² / Toplam dış mekan: 850 m2 / öğr. Sayısı: 255						
Sert zemin-yeşil alan oranı: sert zemin ağırlıklı bahçe						
Donatı ve oyun elemanları						
Eleman	Adedi	Materyali	Yaşa göre boyut uygunluğu	Gelişime etkisi		
Bank	6	Ahşap	Uygun	Ayrı tabloda		
Bayrak Direği	1	Metal	Uygun			
Atatürk Büstü	1	Bronz ve mermer	Uygun			
Basketbol potası	2	Plastik	Uygun değil			
Çöp kutusu	12	Metal	Uygun			
Bitkisel Materyal						
Ağaç	Çalı	Yer örtücü	Çim alan	İşlevi		
Pinus brutia	Yok	Yok	Yok			
Ficus Retusa						
Schinus molle						
Cupressus horizontalis sempervinens						
Washingtonia filifera						
Zemin						
Topografya		Materyal (Sert zemin fazla)				
Düz	Eğimli	Çim	Beton	Asfalt	Kauçuk	Toprak-kum
x			x			
Çevreleme Elemanı						
Yasal Düzenleme						
Var	Yok	MEB		TSE		
X	Beton duvar ve metal parmaklık			UYGUN		UYGUN
Bakım						
Donatı elemanı		Bitkisel materyal		Zemin		Çevreleme elemanı
Az bakımlı		Az Bakımlı		Bakımsız		Az bakımlı

Şekil 4.18. İkem Koleji donatı ve bitkisel materyal çizelgesi

Bu ağaçlar, öğrenciler için gölgeleme alanı sağlamaktadır (Tablo x). Okul bahçesi zeminini beton ve kilitli taşlar oluşturmaktadır. Ayrıca okul kuruluşu aşamasında getirilen

ve ekilen 5 adet Palmiye Ağacı (*Wasingtonia filfera*) bahçe ortasında yer almaktadır. Bahçe içerisinde herhangi bir yer örtücü alan bulunmamaktadır (Şekil 4.19).

BİTKİSEL MATERYAL ÖZELLİKLERİ									
	Adı	Özellikleri							
		Gölgeleme	Doğa koruma	Yaban hayatı	Eğitim-öğretim	Doğal bitki örtüsüne ait	Zehirli meyve ya da diken	Arı-böcek çekme	Diğer
AĞAÇ	<i>Pinus brutia</i>	x			x				
	<i>Ficus elastica</i>				x				
	<i>Schinus molle</i>	x			x			x	
	<i>Cupressus horizontalis sempervinens</i>	x			x				
	<i>Wasingtonia filfera</i>			x	x				
ÇALI									
	Yok								
Yerörtücü	Yok								
Çim	Yok								

Şekil 4.19. İkem Koleji bitkisel materyal özellikleri

Çalışma esnasında okul yöneticilerinden alınan bilgiler ışığında, okul duvarları boyunca duvar diplerine çim ekildiği öğrenilmiş ancak okulun kapanması nedeni ile çimlendirme çalışmalarına son verilmiştir(Şekil 4.20).

Şekil 4.20. Okul tören alanı ve okul bahçesi

Okul şehirden beton duvarlar ve çelik teller ile ayrılmaktadır. Okul bağlı bulunduğu Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları yönetmeliğine uygun olarak düzenlenmiştir.

4.4.4. Dr. Gani Bahadırılı 75. Yıl Anaokulu

13 öğretmen, 5 derslik 220 öğrenci ile ikili eğitim programı kapsamında, hizmet vermektedir. Okul 1995 Tarihinde kurulmuş olup daha önce ilköğretim okulu olarak hizmet vermiş ancak yeni eğitim reformu sonrasında ilkokul ve bağımsız anaokulu olarak aynı bahçede hizmet vermeye başlamıştır. Dr. Gani Bahadırılı Anaokulu oyun alanı anaokulu öğrencilerine özel bahçeye sahiptir. Bahçe genişliği 1750 M2'dir (Şekil 4.21) .

DR. Gani Bahadırılı 75. Yıl Anaokulu						
Öğrenci başına düşen dış mekan: 2.27 m ² / Toplam dış mekan:250 m2 / öğr. Sayısı: 220 (ikili eğitim nedeni ile 110)						
Sert zemin-yeşil alan oranı: sert zemin ağırlıklı bahçe						
Donatı ve oyun elemanları						
Eleman	Adedi	Materyali	Yaşa göre boyut uygunluğu	Gelişime etkisi		
Kaydırak	5	Ahşap	Uygun	Ayrı tabloda		
Salıncak	4	Metal	Uygun			
Tahterevalli	2	Plastik	Uygun			
Basketbol potası	2	Plastik	Uygun			
Kamelya	1	Ahşap	Uygun			
Çöp kutusu	2	Plastik	Uygun			
Bitkisel Materyal						
Ağaç	Çalı	Yer örtücü	Çim alan	İşlevi		
Pinus brutia	Rosa sp.	Anthemis sp.	Lolium perenne			
Ficus retusa nitida	Hibiscus rosa sinensis l.					
Phoenix canariensis	Ligustrum vulgare					
Cupressus sempervirens var. horizontalis	Bougainvillea glabra					
Cycas revoluta	Rhodanthemum hosmariense					
Melia azaderach	Bougainvillea spectabilis					
Zemin						
Topografya		Materyal (Sert zemin fazla)				
Düz	Eğimli	Çim	Beton	Asfalt	Kauçuk	Toprak-kum
x		x			x	
Çevreleme Elemanı						
Yasal Düzenlemeler						
Var		Yok		MEB	TSE	
X	Beton duvar ve çelik tel			Uygun	Uygun	
Bakım						
Donatı elemanı		Bitkisel materyal		Zemin	Çevreleme elemanı	
Çok bakımlı		Çok Bakımlı		Bakımlı	Az bakımlı	

Şekil 4.21. Dr. Gani Bahadırılı 75. Yıl Anaokulu donatı ve bitkisel materyal çizelgesi

Okul binasının giriş kısmında sık ağaçlandırma yapılmış, Adi Servi (*Cupressus sempervirens* var. *Horizontalis*) türünde ağaçlar dikilmiştir (Şekil 4.22). Aynı zamanda yer örtücü olarak çim kullanılmış, kapı girişinden itibaren aralıklar ile farklı renklerde güller dikilmiştir

Şekil 4.22. Dr. Gani Bahadırli Anaokulu dış cephe

Girişten itibaren yeşil görüntüsü ile okul, doğal materyaller ile zenginleştirilmiştir. Okul binasının ön kısmında beton zeminden dinlenme ve toplanma alanı, arka kısmında ise oyun parkı bulunmaktadır.

Şekil 4.23. Okul girişi ve yeşil alan

Oyun alanına giden yol çimlendirilmiş ve papatyalar ile peyzaj çalışması yapılmıştır. Oyun parkı girişinde sınırlandırıcı olarak, Fas papatyası (*Rhodanthemum hosmariense*), Adi Kurtbağrı (*Ligustrum vulgare*) kullanılmıştır (Şekil 4.23). Girişte ise Hurma ağacı (*Phoenix canariensis*) yer almaktadır. Okul duvarı ile bitişik nizamda hazırlanan oyun parkı çam ağaçları ile çevrelenmiştir.

Şekil 4.24. Anaokulu binası

Okul girişinin sağ kısmında yer alan bağlantı yolu, özerk anaokulu binasına bağlanmaktadır. Anaokulu binasının hem ön hem arka kısmında bağlantılı açık alanlar yer almaktadır (Şekil 4.24). Oyun alanı zemini kauçuk oyun parkı zemin materyali ile kaplanmıştır. Oyun parkı içerisinde 3 kaydıraklı oyun parkı düzeneği ile 2 salıncak ve bir adet tahterevalli bulunmaktadır. Bununla birlikte parkta yere sabitlenmemiş olan 5 yaş altı öğrenci gruplarına da hitap edebilecek özellikte daha küçük, 2 adet tahterevalli bulunmaktadır (şekil 4.25).

Şekil 4.25 Oyun parkı

Oyun parkı güneş açısı bakımından bahar ve yaz aylarında güneş alan konumda yer almakta olup, bina gölgelendirmesinde kalan alan banklar konularak değerlendirilmiştir. Okul bahçesinde kullanılan bitkilendirme elemanları sehrin mevsimsel özellikleri ile uyumludur bu anlamda bitkilendirme tasarımı eğitim öğretime katkı sağlamaktadır (Şekil 4.26.). Yer örtücü olarak kullanılan çim alan ve Papatya (*Anthemis sp.*) ve İngiliz Çimi (*Lolium perenne*), çocukların bahçe içerisinde daha yumuşak bir alanda oyun oynamalarına imkanı sağlamaktadır.

BİTKİSEL MATERYAL ÖZELLİKLERİ									
	Adı	Özellikleri							
		Gölgeleme	Doğa koruma	Yaban hayatı	Eğitim-öğretim	Doğal bitki örtüsüne ait	Zehirli meyve ya da diken	Arı-böcek çekme	Diğer
AĞAÇ	<i>Pinus brutia</i>	x			x				
	<i>Ficus retusa nitida</i>	x			x				
	<i>Phoenix canariensis</i>	x			x			x	
	<i>Melia azaderach</i>	x			x			x	
	<i>Cycas revoluta</i>				x				
	<i>Schinus molle</i>				x				
ÇALI	<i>Rosa sp.</i>				x		x		
	<i>Rhodanthemum hosmariense</i>				x			x	
	<i>Ligustrum vulgare</i>	x			x			x	
	<i>Hibiscus rosa sinensis l.</i>				x		x	x	
	<i>Bougainvillea glabra</i>				x		x	x	
	<i>Bougainvillea spectabilis</i>				X		x	x	
Yerörtücü	<i>Anthemis sp.</i>				x			x	
Çim	<i>Lolium perenne</i>			x	x				

Şekil 4.26. Dr. Gani Bahadırlı 75. Yıl Anaokulu Donatı ve Bitkisel Materyal Özellikleri

Okul çevreleyen duvarlar, beton olarak düzenlenmiş, üzeri teller ile çevrelenmiştir. Oyun alanı donatıları MEB kriterlerine ve TSE standartlarına uygun olarak düzenlenmiştir.

4.4.5. Beş Temmuz İlkokulu

Beş Temmuz İlkokulu, 1969 yılında kurulmuş olup İskenderun ilçesinin en eski okullarından biridir (Kıymat,2007). Okul binası Fransızlar tarafından yapılmıştır. Daha önce uzun yıllar ortaokul olarak hizmet veren okul, bu dönemde İlkokul olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Okul, 2019-2020 Eğitim Öğretim yılı sürecinde 868 öğrenci 53 öğretmen ve 24 derslik kapasitesine sahiptir(Şekil 4.27.). Şehir merkezinde yer alan Beş Temmuz İlkokulu'nun çarşı merkezinde yer alması sebebi ile ulaşım yakınlığı, velilerin okul tercihlerinde etkili olmaktadır. 1800 m2 açık alana sahip olan okulda, 4 anasınıfı bulunmaktadır(Şekil 4.28.). Bu ana sınıflarında 120 öğrenci bulunmaktadır.

BEŞ TEMMUZ İLKOKULU (Anasınıfı)						
Öğrenci başına düşen dış mekan: 1.9 m ² / Toplam dış mekan:1800 m2 / oyun alanı: 36 m2 öğr. Sayısı: 943 (ikili eğitim)						
Sert zemin-yeşil alan oranı: sert zemin ağırlıklı bahçe						
Donatı ve oyun elemanları						
Eleman	Adedi	Materyali	Yaşa göre boyut uygunluğu	Gelişime etkisi		
Kaydırak	2	Plastik	Uygun	Ayrı tabloda		
Salıncak	2	Metal	Uygun			
Tahterevalli	2	Plastik	Uygun			
Basketbol potası	1	Plastik	Uygun			
Bank	1	Plastik ve Ahşap	Uygun			
Çöp kutusu	2	Plastik	Uygun			
Bitkisel Materyal						
Ağaç	Çalı	Yer örtücü		Çim alan	İşlevi	
Schinus molle	Yok	Yok		Yok		
Cupressus sempervirens horizontalis						
Ficus retusa nitida						
Zemin						
Topografya		Materyal (Sert zemin fazla)				
Düz	Eğimli	Çim	Beton	Asfalt	Kauçuk	Toprak-kum
x					x	
Çevreleme Elemanı						
Yasal Düzenlemeler						
Var		Yok		MEB	TSE	
X	Beton duvar ve çelik tel			Uygun	Uygun	
Bakım						
Donatı elemanı		Bitkisel materyal		Zemin	Çevreleme elemanı	
Az bakımlı		yok		Az Bakımlı	Az bakımlı	

Şekil 4.27. Beş Temmuz İlkokulu donatı ve bitkisel materyal çizelgesi

Okul bahçesinde anasınıfı öğrencileri için özel bir oyun alanı inşa edilmiştir. Oyun alanı ana bahçe içerisinde etrafı 75 cm duvar ve üzeri ahşap korkuluk ve teller ile çevrelenmiş, çatı ile üzeri korunmuş bir alandır. Oyun alanında yer alan oyun parkı, fiber ve plastik malzemelerden yapılmıştır (şekil 4.29).

şekil 4.28. Beş Temmuz İlkokulu okul binası

Şekil 4.29. Beş temmuz İlkokulu Anasınıfı çocuk oyun alanı

Salıncak, kaydırak, tahterevalli, basketbol potası ve bank gibi donatılar ile düzenlenmiş parkta, zemin çok renkli pvc malzeme ile kaplanmıştır. Ancak zemin malzemesinin kaygan olup, çocuklar için tehlike arz edebileceği gözlemlenmiştir. Okulun bahçesinin donatıları genel anlamda iyi durumdadır. Ancak Bakımlarının düzenli yapılmadığı, bu nedenle oyun alanı fotoğraflarının çekildiği esnada donatıların kirlenmiş olduğu ve bu durumun çocukların sağlığı açısından problem yaratabileceği gözlemlenmiştir. Çevrelenmiş oyun alanının dış kısmına bakıldığında, koruyucu tellerin yıpranmış olduğu gözlemlenmektedir (şekil 4.30) . Bahar ve yaz aylarında sıcaklığın yükselmesi ile çocukların güneşlenme süresinin artması beklenir. Ancak oyun alanı üzerine yapılan çatı ve çevrelenmiş duvarlar ile öğrencilere sınıf içerisine yakın bir ortam yaratılmış ve dışarıda yer alan oyun alanı, iç mekân ambiyansına yakın, sınırlı ışık alan, küçük ve çevrelenmiş bir alana dönüştürülmüştür. Oysa çocukların oyun saatinde doğa ile bütünleşip, oyun alanında yer alan donatılar vasıtası ile temiz hava alması, güneş ışığından faydalanması gerekmektedir.

Şekil 4.30. Oyun alanı dış cephesi

Öğrenciler oyun alanına uygun saatlerde öğretmenleri eşliğinde çıkarılmaktadır. Ancak oyun alanında yer alan donatıların kapasitesi ancak bir sınıf öğrencileri için yeterli olabileceğinden, sınıflar farklı saatlerde oyun alanını kullanmaktadır. Oyun alanı içerisinde herhangi bir bitkilendirme çalışması yapılmamıştır. Okul bahçesi içerisinde yer alan bitkilendirme çalışması okul duvarları kenarında ekilmiş ağaçlar ile sınırlı kalmıştır. Bahçe içerisinde, Yalancı Karabiber (*Schinus molle*), Akdeniz Servisi (*Cupressus sempervirens horizontalis*), İsrail Kauçuğu (*Ficus retusa nitida*) türünde ağaçlar bulunmaktadır (Şekil 4.31.). Okulu şehirden ayıran okul duvarı ile oyun alanı duvarı arasında kalan bu ağaçlar, bakımlı olarak değerlendirilebilir. Ancak bu ağaçlara konum itibari ile çocukların erişimi bulunmamaktadır. Oyun alanı donatıları, genel anlamda MEB kriterlerine ve TSE standartlarına uygun olarak düzenlenmiştir.

BİTKİSEL MATERYAL ÖZELLİKLERİ									
	Adı	Özellikleri							
		Gölgeleme	Doğa koruma	Yaban hayatı	Eğitim-öğretim	Doğal bitki örtüsüne ait	Zehirli meyve ya da diken	Arı-böcek çekme	Diğer
AĞAÇ	<i>Schinus molle</i>	x			x			x	
	<i>Cupressus sempervirens horizontalis</i>	x			x	x			
	<i>Ficus retusa nitida</i>	x			x				
ÇALI	Yok								
Yerörtücü	Yok								
Çim	Yok								

Şekil 4.31. 5 Temmuz İlkokulu bitkisel materyal özellikleri

4.4.6.Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu

Naciye Suna Oktay Tekin anaokulu, 2011 yılında kurulmuş, İskenderun ilçesinin en genç anaokullarından biridir. Bina alanı 1500 m2 bahçe alanı 2000 m2 dir. Okulun kendisine ait geniş bir binası ve yemekhanesi bulunmaktadır. Okulun öğrenci 2019-2020 Eğitim-Öğretim dönemi öğrenci sayısı 9 şubede 101 öğrencidir. Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu, ilçe merkezinde yer alan tüm Anaokullarından geniş binası, ferah bahçesi ve çocuk oyun alanları ile öne çıkmaktadır(Şekil 4.32).

Şekil 4.32. Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu girişi

Okul girişinden itibaren, peyzaj düzenlemesi yapılan bahçe oldukça bakımlıdır. Bahçenin farklı alanlarına Begonvil, Çam ağaçları, kauçuk ağaçları ve farklı türlerde ağaçlar dikilmiştir (Şekil 4.33.).

Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu						
Öğrenci başına düşen dış mekan: 19.8 m ² / Toplam dış mekan:2000 m ² öğr. Sayısı: 101						
Sert zemin-yeşil alan oranı: yeşil alan ağırlıklı bahçe						
Donatı ve oyun elemanları						
Eleman	Adedi	Materyali	Yaşa göre boyut uygunluğu	Gelişime etkisi		
Kaydırak	4	Plastik	Uygun	Ayrı tabloda		
Salıncak	4	Metal	Uygun			
Tahterevalli	4	Plastik	Uygun			
Kamelya	2	Ahşap	Uygun			
Bank	24	Beton ve Ahşap	Uygun			
Mini futbol kalesi	2	Plastik				
Çöp kutusu	6		Plastik	Uygun		
Bitkisel Materyal						
Ağaç	Çalı	Yer örtücü	Çim alan	İşlevi		
<i>Ficus Elastica</i>	<i>Rosa sp.</i>	Yok	<i>Lolium perenne</i>			
<i>Washingtonia filifera</i>	<i>Dipladenia sanderi</i>					
<i>Cupressus macrocarpa</i>	<i>Bougainvillea spectabilis</i>					
<i>Melia azaderach</i>	<i>Hibiscus rosasinensis</i>					
<i>Olea europaea</i>	<i>Thuja orientalis</i>					
<i>Ipomea stolonifera</i>	<i>Hibiscus sryacus</i>					
<i>Ligustrum vulgare</i>	<i>Lonicera tatarica</i>					
<i>Araucaria excelsa</i>						
<i>Ficus benjamin</i>						
<i>ligustrum ovalifolium</i>						
<i>Schinus molle</i>						
<i>Citrus sp.</i>						
<i>Lagerstroemia indica</i>						
<i>Pinus brutia</i>						
Zemin						
Topografya		Materyal (yumuşak zemin fazla)				
Düz	Eğimli	Çim	Beton	Asfalt	Kauçuk	Toprak-kum
x		x	x			
Çevreleme Elemanı			Yasal Düzenlemeler			
Var		Yok	MEB	TSE		

X	Beton duvar ve çelik tel			Uygun	Uygun
Bakım					
Donatı elemanı		Bitkisel materyal		Zemin	Çevreleme elemanı
Çok bakımlı		Çok bakımlı		Bakımlı	Bakımlı

Şekil 4.33. Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu donatı ve bitkisel materyal çizelgesi

Okul bahçesinde iki adet oyun parkı bulunmaktadır. Bu oyun parkları kaydırak, salıncak ve geçiş alanlarından oluşmaktadır. Ayrıca parkta 4 adet tahterevalli bulunmaktadır. Oyun elemanları oldukça bakımlı durumdadır (Şekil 4.34).

Şekil 4.34. Oyun parkı

Şekil 4.35. Kamelya

Oyun alanının zemininin yer örtüsü çimden oluşmaktadır. Çimler okul personeli tarafından düzenli olarak biçilmektedir. Park çevresinde yer alan yeşil alanların tamamı bakımlı durumdadır. Sınıfların ayrı ayrı bahçeye çıkarıldıkları düşünüldüğünde, oyun alanı yeterli durumdadır. Oyun alanı kenarında kamelya bulunmaktadır. Ahşap materyalden yapılmış kamelya, çocuklar için gölgelik bir dinlenme alanıdır (Şekil 4.35). Okul bahçesi, şehirden beton duvarlar ve üzeri çelik teller ile ayrılmaktadır ancak bahçe duvarlarının neredeyse tamamı farklı türde ağaçlar ekilerek kapatılmış, doğal bir ortam görüntüsü elde edilmesi sağlanmıştır. Okul bahçesi bitkisel materyal ve peyzaj tasarımı anlamında çevrede yer alan okullar içerisinde öne çıkmaktadır (Şekil 4.36.).

BİTKİSEL MATERYAL ÖZELLİKLERİ									
	Adı	Özellikleri							
		Gölgeleme	Doğa koruma	Yaban hayatı	Eğitim-öğretim	Doğal bitki örtüsüne ait	Zehirli meyve ya da diken	Arı-böcek çekme	Diğer
AĞAÇ	<i>Ficus Elastica</i>				x				
	<i>Pinus Brutia</i>	x			x				
	<i>Washingtonia filifera</i>	x			x				
	<i>Cupressus macrocarpa</i>				x				
	<i>Melia azaderach</i>				x				
	<i>Olea europaea</i>	x	x		x	x			
	<i>Ligustrum vulgare</i>				x			x	
	<i>Araucaria excelsa</i>				x				
	<i>Ficus benjamin</i>				x				
	<i>ligustrum ovalifolium</i>				x			x	
	<i>Schinus molle</i>	x			x				
	<i>Citrus sp.</i>	x			x			x	
	<i>Lagerstroemia indica</i>	x			x				
	<i>Ipomea stolonifera</i>				x	x		x	
ÇALI	<i>Rosa sp.</i>				x		x	x	
	<i>Dipladenia Sanderi</i>								
	<i>Bougainvillea spectabilis</i>	x			x		x	x	
	<i>Hibiscus rosasinensis</i>				x			x	
	<i>Hibiscus syriacus</i>				x			x	
	<i>Lonicera tatarica</i>				x		x	x	
	<i>Thuja orientalis</i>				x			x	
Yerörtücü	Yok								
Çim	<i>Lolium preenne</i>				x				

Şekil 4.36. Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu bitkisel materyal özellikleri çizelgesi

Okulda incelenen diğer anaokullarından farklı olarak mini futbol sahası ve okul bahçesinin arka kısmında bostan bulunmaktadır (Şekil 4.37). Bostan, öğrencilerin öğretmenleri eşliğinde belirlenen zamanlarda, meyve ve sebze ekmek için kullandıkları,

ekoloji hakkında bilgi sahibi olabildikleri, yaparak yaşıyarak öğrenme metodunu destekleyen önemli bir alandır (Şekil 4.38) .

Şekil 4.37. Mini futbol sahası

Şekil 4.38. Okul bostan alanı

Okulda çocukların toprakla bütünleşebilmelerine olanak sağlayan bu alan, okul öncesi çocuk oyun alanlarında bulunması desteklenen alanlardan biridir. MEB okul öncesi yönergesine göre de desteklenen bir alandır. Bostan alanında zeytin ağaçları bulunmaktadır.

Okul binasının ön kısmında satranç alanı bulunmaktadır. Bahçe zemini bu alanda betondan yapılmış olup, okul törenlerinin yapıldığı bu alanda Atatürk büstü ve bayrak direği bulunmaktadır. Okul bahçesinin tamamında farklı yerlere yerleştirilmiş, ahşap banklar ve çöp kutuları bulunmaktadır (Şekil 4.39).

Şekil 4.39. Okul binası ve ön bahçe

Okul bahçesi girişinde yer alan Acil Durum Toplanma Alanı, anasınıfı öğrencilerinin göz hizasına uygun boyutlarda hazırlanarak yerleştirilmiştir. Okul için acil durumlarda önem taşıyan bu alanın belirtilmesi, öğrencilerin farkındalıklarının artmasını da sağlayacaktır (Şekil 4.40). Daha önce okulda müfredat kapsamında acil durumlar hakkında öğrencilere bilgilendirme çalışmaları da yapıldığı bilinmektedir.

Şekil 4.40. Acil toplanma alanı

4.4.7. Özel Yükseliş Koleji

Yükseliş Koleji 1962’de Ankara’da kurulmuş okulların bir şubesidir. 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında İskenderun’da yeni binası ile faaliyete geçmiştir. Kolej, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı özel bir eğitim kurumudur. Okul binası 2 ayrı binadan oluşmaktadır. Okul yapım yılı itibari ile İskenderun Yükseliş Koleji’nde yer alan 1 anasınıfı şubesi ve 20 Anasınıfı öğrencisi bulunmaktadır (Şekil 4.41). Okul, akıl oyunları sınıfı, ahşap ve el sanatları atölyesi, laboratuvar ve spor salonu ile geniş bir alana sahip olup, okul bahçesi modern ekipmanlar ile döşenmiştir.

Şekil 4.41. Okul binası

Okul bahçesi 2 farklı alandan oluşmaktadır. İki bina arasında yer alan 1176 m² lik bahçe, kauçuk zemin kaplamasına sahiptir ve okul törenleri bu alanda yapılmaktadır. Okula ait diğer bahçe ise okulun ikinci binasının arkasında yer almaktadır. 2000 m² olan bu alanda 1 adet açık basketbol sahası ve 1 adet açık futbol sahası bulunmaktadır. Okulun açık alanlarının genişliği ve kişi başına düşen açık alan m²'si çevre okulların üzerindedir. Okul bahçesi içerisinde yer alan oyun alanlarının çeşitliliği, sadece okul öncesi öğrencilerinin değil tüm yaş gruplarına hitap etmektedir(Şekil 4. 42).

İskenderun Yükseliş Koleji

Öğrenci başına düşen dış mekan: 3.97 m² / Toplam dış mekan:3176 m2
öğr. Sayısı: 800

Sert zemin-yeşil alan oranı: kauçuk alan ağırlıklı bahçe

Donatı ve oyun elemanları				
Eleman	Adedi	Materyali	Yaşa göre boyut uygunluğu	Gelişime etkisi
Gölgelikli Oturma alanı	5	Ahşap	Uygun	Ayrı tabloda
Kuş evi		Ahşap	Uygun	
minigolf	3	Plastik	Uygun	
Dev bilardo	1	Ahşap	Uygun	
Işıklandırma	32	Beton ve Ahşap	Uygun	
Satranç alanı	1	Plastik		
Çöp kutusu	6	Plastik	Uygun	
Atatürk Büstü	1	Bronz ve Mermer		

Bitkisel Materyal				
Ağaç	Çalı	Yer örtücü	Çim alan	İşlevi
Cupressus macrocarpa	Yok	Yok	Yok	

Zemin						
Topografya		Materyal (yumuşak zemin fazla)				
Düz	Eğimli	Çim	Beton	Asfalt	Kauçuk	Toprak-kum
x					x	

Çevreleme Elemanı			Yasal Düzenlemeler			
Var		Yok		MEB	TSE	
X	Beton duvar ve metal parmaklık			Uygun	Uygun	

Bakım				
Donatı elemanı		Bitkisel materyal	Zemin	Çevreleme elemanı
Çok bakımlı		Çok bakımlı	Çok Bakımlı	çok Bakımlı

Şekil 4.42. Özel Yükseliş Koleji donatı ve bitkisel materyal çizelgesi

Alanın diğerk kısmında ise öğrencileri için gölgelikli dinlenme alanları ve oyun alanları oluşturmuştur (Şekil 4.43). Bu alanın tamamı yapay çim halı ile kaplanmıştır.

Şekil 4.43. Yükseliş Koleji bahçe dinlenme alanları

Okulun anasınıfı daha çok bu bahçede zaman geçirmektedir. Anasınıfına ait olan oyun parkı ise, Covid 19 salgını sebebi ile okullara ara verildiği dönemde, güneşten zarar görmemesi için sökülerek okul bahçesinden depoya kaldırılmıştır. Bu nedenle arazi çalışmasının yapıldığı dönemde oyun parkı fotoğraflanamamıştır. Arka bahçede okul öğrencilerinin ilgisini çeken diğerk bir alan mini golf alanıdır(Şekil 4.44).

Şekil 4.44. Mini golf alanı

Şekil 4.45. Dev bilardo oyun alanı

Burada öğrenciler, öğretmenleri eşliğinde, okul tarafından sağlanan ekipmanlar ile açık alanda golf oynamayı öğrenmektedir. Mini golf alanının hemen yanında dev bilardo oyunu alanı ve satranç alanı yer almaktadır. Bu alanlarda öğrenciler takım halinde bir araya gelerek, hem bu oyunları deneyimlemekte, hem kurallı hareket etmeyi öğrenmekte, hem de sosyal ve duygusal gelişimlerine katkı sağlayacak bir aktivite içerisinde bulunmaktadır(Şekil 4.45). Oyun alanlarının hemen karşısında yer alan kuş evleri, öğrencilerin deneyim sağladığı diğer bir alandır(Şekil 4.46). Çocuklar bu alanda canlıları tanır, onların bakımları ile ilgilenirler. Bu durum çocukların sorumluluk duygusunu deneyimlemesine yardımcı olmaktadır.

Şekil 4.46. Kuş evleri

Okulun oyun alanlarının tamamı çok bakımlı ve temiz durumdadır. Okulda bitkilendirme tasarımı Limoni servi (*Cupressus macrocarpa*) türü ağaçlarının büyük saksılara ya da sınırlandırılmış alanlara ekilmesi ile sağlanmıştır(Şekil 4.47.).

BİTKİSEL MATERYAL ÖZELLİKLERİ									
AĞAÇ	Adı	Özellikleri							
		Gölgeleme	Doğa koruma	Yaban hayatı	Eğitim-öğretim	Doğal bitki örtüsüne ait	Zehirli meyve ya da diken	Arı-böcek çekme	Diğer
	<i>Cupressus macrocarpa</i>				x				
ÇALI	Yok								
Yerörtücü	Yok								
Çim	Yok								

Şekil 4.47. Özel Yükseliş Koleji bitkisel materyal özellikleri çizelgesi

Okul duvarları betondan yapılmış olup üzerinde metal parmaklıklar bulunmaktadır. İskenderun Yükseliş Koleji, MEB'e bağlı özel okullar kategorisinde yer aldığından, Milli Eğitim Bakanlığı'nın özel öğretim Yönetmeliklerine uymakla mükelleftir. Okulun bahçesi ve oyun alanları özel öğretim yönetmeliğinde belirtilen asgari şartları sağlamakta, hatta bahçe büyüklüğü ve oyun çeşitliliği açısından kriterlerin üzerine çıkmaktadır.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Okul çocuk oyun alanları, çocukların gün içinde biriktirdikleri enerjiyi harcayabildikleri, şehir içinde konumlandırılmış çocuk oyun alanlarına göre benzer ancak çoğunlukla, hitap ettiği yaş grubunun bilindiği ve buna göre donatı seçimlerinin yapıldığı alanlardır. Ancak ülkemizde, genel nüfus oranında okullaşmanın en düşük seviyelerde olduğu okul öncesi eğitimi gibi, okul öncesi çocuk oyun alanları da kurumlar tarafından değerlendirmede önceliğe alınan bir alan değildir. Okul öncesi çocuk oyun alanlarının birçoğu okulun çevre duvarı içerisinde küçük metrekarelerde yer almakta, hatta bazı kurumlarda oyun alanı dahi bulunmamaktadır.

Çalışmada incelenen 7 pilot okul için düzenlenen değerlendirme tablosunda, tüm okulların toplam açık alanları, öğrenci sayıları, öğrenci başına düşen açık alanları, donatı ve bitki türleri açısından çeşitlilikleri analiz edilmiştir (Çizelge 5.1).

Çizelge 5.1. Pilot Okulların Alan Değerlendirilmesi Çizelgesi

Okullar	Toplam Açık Alan	Toplam Öğrenci sayısı	Kişi Başına Düşen Alan	Donatılar						Bitkiler (Tür sayısı)			
				Oyun parkı (kaydırak, salıncak)	Tahterevali	Kamelya	Bank	Çöp Kutusu	Oyun evi	Ağaç	Çalı	Yer örtücü	Çim alan
Mithatpaşa İlkokulu (Anasınıfı)	1600 m ²	867	1,84 m ²	X			X	X	X	7	-	-	
General Şükrü Kanatlı İlkokulu (Anasınıfı)	3650 m ²	601*	6.07 m ²							10	-	-	
İkem Koleji (Anasınıfı)	850 m ²	255	3.3 m ²	X			X	X		5	-	-	
Dr. Gani Bahadırılı İlkokulu (Anasınıfı)	250m ²	110*	2.27 m ²	X	X	X	X	X		6	6	1	1
Beş Temmuz İlkokulu (Anasınıfı)	1800 m ²	943	1.9 m ²	X			X	X	X	3	-	-	
Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu	2000 m ²	101	19.8 m ²	X	X	X	X	X	X	14		-	1
Yükseliş Koleji (Anasınıfı)	3176 m ²	800	3.97 m ²	X	X	X	X	X	X		-	-	

İkili öğretim şeklinde eğitim veren okullarda öğrenciler, sabahçı ve öğlenci gruplar olarak ayrıldığından öğrenci sayısı yarıya düşmektedir. Bu nedenle çizelgede, bahçeyi kullanan öğrenci sayısı da ikili öğretim gruplarına göre toplam öğrenci sayısının yarısı hesaplanarak kullanılmıştır. Ülkemizde okulların açık alanları ile ilgili bir düzenleme ya da yönetmelik bulunmamakla birlikte, Milli Eğitim Bakanlığı'nın düzenlemiş olduğu genel yönetmelik içerisinde kişi başı düşen açık alanın en az 1.5 m2 olması gerektiği belirtilmiştir.

İncelenen tüm okullar bu kriteri sağlamaktadır. MEB tarafından bu kriter dikkate alınırken, tüm okul bahçesi hesaplamaktadır ancak Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu dışında tüm pilot okullar, ilkokullar ile aynı bahçeyi kullanmaktadır veya çok küçük m içerisinde ve genellikle kapalı bir alanda, anaokulu ve anasınıfları için oyun alanı ayrılmıştır.

Pilot okullar içerisinde en büyük açık alana sahip olan okul kişi başı 19.8 m2 ile Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu olurken, en küçük kişi başı açık alana sahip olan okul, 1.84m2 ile Mithatpaşa İlköğretim Okulu olarak kaydedilmiştir. Şehir merkezinde yer alan bu okul konumu nedeni ile talep gördüğü için, yüksek öğrenci sayısına sahiptir ancak yine şehir merkezinde yer aldığından okul bahçesinin genişletilme şansı bulunmamaktadır.

Pilot okullar yapısal donatı açısından incelendiğinde, en yeni binaya sahip olan Yükseliş Koleji, hem oyun alanı hem de tüm öğrencilere hitap edebilecek şekilde hazırlanan mini golf, dev bowling alanı, kuş evi gibi farklı donatılar ile de desteklendiğinden, yapısal donatı açısından en iyi durumda olan okul olarak kaydedilmiştir. Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu da standart donatıların tamamına sahip olmakla birlikte, mini futbol sahası, kamelya, bostan alanı gibi diğer pilot okullarda bulunmayan, farklı yapısal donatılara sahiptir.

Ayrıca Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu diğer pilot okullar ile karşılaştırıldığında en fazla bitkisel çeşitliliğe sahip olan anaokuludur. Naciye Suna Oktay Tekin Anaokulu okul bahçesinde yapılan donatı ve bitkilendirme tasarımları, bölgede yer alan tüm anaokullarına örnek teşkil etmektedir. İncelenen pilot okulların değerlendirilmesi sonucunda, okul Çocuk oyun alanlarının, bağlı bulundukları okullara göre farklı özellikler gösterdiği sonucuna varılmıştır. Sözgelimi, İlköğretim okullarına ait olan anasınıflarının, genellikle ana bahçeyi kullandığı söylenebilir.

Türkiye’de yer alan ilköğretim okulların bahçeleri gibi incelenen okullarda da bahçe, ağırlıklı olarak sert zemine sahiptir ve bahçelerin bitkilendirme tasarımı bahçe duvarı kenarına konumlandırılmış, bölgenin iklimine uygun farklı türlerde ağaçlardan oluşmaktadır. Bahsi geçen bitkilendirme tasarımı, İskenderun kent örneğinde incelenen tüm pilot okullarda, yöneticiler tarafından rastgele düzenlenmiştir. Ağaçların bahçe duvarı kenarlarına konumlandırılması, öğrenciler bahçeye çıktıklarında daha çok oyun alanına sahip olmalarına yardımcı olmuştur ancak çocukların doğa ile yakınlaşması konusunda yetersizdir. Genellikle Bu bahçelerin belirlenen bir kısmında yer alan okul öncesi çocuk oyun alanları, okul bahçesinin genel bitkilendirme tasarımından faydalanmaktadır. Ancak devlet okullarından daha çok maddi imkâna sahip olan özel okullarda, okul öncesi için ayrı bir bina düzenlediği görülebildiği gibi, okul öncesi çocuk oyun alanlarında da devlet okullarına göre daha iyi imkânlarla sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Bu okulların bir kısmında Milli Eğitim Bakanlığının hazırladığı müfredat yanında, kendileri belirledikleri Ekoloji, bitki bilim gibi dersler, okul öncesi müfredatına eklenmiştir. Bu anlamda uygulama yapabilecekleri hobi bahçeleri, okul bahçeleri yakınında konumlandırılmış ve öğrencilere, öğretmenler eşliğinde uygulamalı olarak ekim, dikim deneyimi yaşatılmakta, toprak ile bağlantı kurmaları sağlanmaktadır. Eğitim psikolojisinde önemli bir yer tutan çocuğun doğa ile ilişkisinin olumlu etkileri bu yöntem ile deneyimlendirilmektedir. Toprakta ürün yetiştiren çocuklar, hem bitkinin bakımı ile ilgilenerek sorumluluk bilinci kazanmakta, hem de ürünün nasıl yetiştiğini deneyimleyerek doğa ile bağlantısını pekiştirmektedir.

Oyun alanları, çocukların ihtiyacına yönelik olarak, peyzaj tasarım ve planlama ilkeleri doğrultusunda düzenlemesi gereken alanlardır. Araştırmada incelenen pilot okullarda belirlenen eksikliklerin giderilmesi, tehlike arz eden alanların yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Oyun alanlarının, modern hayat koşullarında çocukların bir hayli uzak kaldığı doğa ile bir araya gelmelerini sağlayan, yaratıcılıklarını arttıracak, sosyal ve bilişsel gelişimlerini destekleyici nitelik ve çeşitlilikte materyallere sahip olması desteklenmelidir(Duman ve Koçak,2013).

Bununla birlikte, pilot okullar içerisinde, henüz okul öncesi çocuk oyun alanlarına sahip olamayan okulların oyun alanlarına kavuşturulması ve tüm bu çalışmaların yetkili kurumlar tarafından tek bir çatı altında toplanması önem taşımaktadır. Milli Eğitim

Bakanlığı'nın okul öncesi eğitimini düzenleyen çocuk oyun alanlarının standartlarına yönelik yönerge ve yönetmeliklerinde, oyun alanları ile ilgili açık ve ayrıntılı hükümler yer almadığı görülmüştür.

Çocuk oyun alanları üzerine yapılan çalışmalar, okul bahçelerinde oyun için seçenekler ve seçim sağlayan ortamların, yani hem yeşil alanlar hem de oyun ekipmanlarını bir arada bulunduran ortamların, oyun davranışlarını değiştirerek çeşitlendirdiğini göstermektedir. Yapılan bu çalışmaların sonucunda çocukların doğal, karmaşık, zorlu ve heyecan verici bir oyun istedikleri gözlemlenmiştir.

Oyun davranışları arasında oyun alanlarının önemi büyüktür. Yeşil alanda bulunan ağaçlar, çalılar, kayalar ve kütüklerden atlamak, tırmanmak, koşmak, gizlemek ve sosyalleşmek, sopa, dal, yaprak ve taş gibi hareketli, doğal malzemeler kullanmak, çocuklara oyun parkındaki kurallı hareketler dışında hayal güçlerini kullanmak ve bilişsel ve motor gelişimlerini desteklemek açısından farklı ortamlar sunabilmektedir (Dymenta ve O'connellb, 2013). Bu anlamda ülkemizde ve buna bağlı olarak İskenderun ilçesinde, okul çocuk oyun alanlarının bitkilendirme çalışmalarının, MEB, orman bakanlığı ya da yetkili herhangi bir kamu kurumu üzerinden düzenlenmediği, denetlenmediği ve her kurumda farklı uygulamalar olduğu gözlemlenmiştir. Oysa doğal ortamlar, çocuklarda motor aktivitelere yardımcı olan dinamik ve kaba oyun alanları temsil eder. Bununla birlikte, yamaçlar ve kayalar gibi fiziksel aktivite topografyası üzerine yapılan yeni çalışmalar, çocukların baş etmesi gereken doğal engeller sayesinde motor gelişimlerinin daha hızlı tamamlandığını göstermektedir. Bitki örtüsü tırmanma için barınaklar ve ağaçlar sağlar. Çayırılar, çim alanlar koşu ve yuvarlanma için en aktif olan alanlardır. Oyun alanlarında fiziksel ortamların tanımı genellikle donatı ekipmanlarına odaklanır ancak doğal ortam da en az donatı elemanları kadar önem verilmesi gereken, tamamlayıcı oyun alanlarıdır (Fjörtöf, 2001).

Bu anlamda çalışma içerisinde değerlendirilen yurt dışı okul öncesi kurumları örneklerinde olduğu gibi, Montessori, Reggio Emillio ve Waldorf pedagojisi gibi ekoller dikkate alınarak hazırlanan okullar ve okul bahçelerinin, çocukların fiziksel ve bilişsel gelişimini destekleyici bir biçimde ve kurumun benimsediği eğitim ekolüne uygun olarak düzenlendiğinde, çocukların fiziksel ve sosyal becerileri açısından daha destekleyici olduğu eğitimciler tarafından gözlemlenmiştir. Bu anlamda ülkemizde yapılacak olan

düzenlemelerin, öğrenci temelli eğitim anlayışının yaygınlaşması ile anlam kazanacağı ve okul öncesi eğitime katkıda bulunacağı anlaşılmaktadır.

Çalışmanın sonunda, okul öncesinde yer alan çocuk oyun alanlarının, MEB, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve ilgili diğer yerel kurum ve kuruluşların da katkıları ile anaokulu ve anasınıflarına hitap eden tüm devlet ve özel kurumların belirli standartlara bağlanarak, iç mekânda olduğu gibi dış mekânda da fiziki imkânlarının geliştirilmesi, çocuk oyun alanları tasarım ilkeleri dikkate alınarak mevzuatın düzenlenmesi gerektiği görülmüş, bu sorunun çözümüne yönelik çocuk gelişim uzmanları, okul öncesi öğretmenleri, psikoloji danışmanlar, peyzaj mimarları ve uygun görülen diğer uzmanların da görüşleri alınarak, okul öncesi çocuk oyun alanlarının tasarımı alanında düzenleme yapılması gerekliliğinin ortaya çıktığı sonucuna varılmıştır.

Son dönemde ortaya çıkan ve dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını sürecinde açık alan ihtiyacı daha da önem kazanmış, çocuk oyun alanlarının hem fiziksel yapısının yeterliliği hem hijyen standartları değerlendirmeye alınmaya başlanmıştır. Önümüzdeki süreçte de okul döneminde, özellikle küçük yaş gruplarında hareket etme isteği ile ortaya çıkan oyun ihtiyacının, hastalık bulaşının en aza indirilebilmesi için açık alanlarda daha çok zaman geçirilmesine yönelik düzenlemeler ile önem kazanacağı bilinmektedir. Bu nedenle çocuk oyun alanlarının standartlarının düzenlenmesi ve standart bir yeterlilik kazanması önümüzdeki yıllarda daha da öne çıkacaktır.

KAYNAKLAR

- Acar, H., 2003. Çocuk Oyun Alanlarında Kullanıcıların Bitki Tercihlerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Trabzon Kenti Örneği. Yüksek Lisans Tezi, **K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü**, Trabzon.
- Aklıbaşında, M., Tırnakçı, A., Özhancı, E., 2018. Investigation of Importance And Design Criteria of Playgrounds on The Sample Of Nevşehir City, **Inonu University Journal Of Art And Design**. Issn: 1309-9876, E-Issn: 1309-9884.
- Anonymous 1, 2020. İskenderun İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü/Nisan 2020.
- Anonymous 2, 2020. http://Www.Baskabirokulmumkun.Net/Cocuklar-Ve-Mekan-Ucuncu-Ogretmen-Olarak-Reggio-Emilia-Ortami/#_Ftnref1,/Mayıs 2020
- Anonymous 3, 2020. Metin N., 0 – 6 Yaş Grubundaki Çocukların Gel Çocukların Gelişim Özellikleri, [Http://Www.Bilge.K12.Tr/Rehberlik/0-6.Pdf](http://Www.Bilge.K12.Tr/Rehberlik/0-6.Pdf). /Mayıs 2020
- Aslan, D., 2005. A.B.D.Okul Öncesi Eğitimde Reggio Emilia Yaklaşımı, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği/ Academia.Com/ 2005.
- Aslan, F., 2010. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Dış Mekan Tasarımında Çocukların Beklentilerinin Belirlenmesi. **Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü**, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 178s.
- Aynalı, Ö.Ş., Kumandaş H., Ersanlı K., 2013. Okul Öncesi Öğretmenlerine Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Ölçeği Geliştirme Çalışması, Cilt 14, Sayı 1, Nisan 2013, Sayfa 429-442
- Çivrilkaya, R., Kılıç, K., Öncü, E., 2017. Sınıf Öğretmenlerinin Oyun ve Fiziki Etkinlikler Dersi Hakkındaki Görüşleri. *Journal of Education and Humanities*, 8(15).
- Çukur, D., 2011. Okulöncesi Çocukluk Döneminde Sağlıklı Gelişimi Destekleyici Dış Mekan Tasarımı, **Sdü Orman Fakültesi Dergisi**, 2011, 12: 70-76.
- Duman, G., Koçak N., 2013.Çocuk Oyun Alanlarının Biçimsel Özellikleri Açısından Değerlendirilmesi (Konya İli Örneği), **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi** Kış 2013, 11(1), 64-81.
- Dyment, J., O'connell T. S., 2013. The Impact Of Playground Design On Play Choices And Behaviors Of Pre-School Children, **Children's Geographies**, 2013 Vol. 11, No. 3, 263 –280, [Http://Dx.Doi.Org/10.1080/14733285.2013.812272](http://Dx.Doi.Org/10.1080/14733285.2013.812272).
- Ender, E., 2017. Çocuk Oyun Alanlarında Estetik Başarım. **Journal of Bartın Faculty of Forestry**, 19(1): 41-50.
- Ermiyagil, M. ve Gürçınar, C., 2015. Kentsel Mekânın Gelişiminde Çocuk Oyun Alanlarının Rolü: K.K.T.C'de Yeni Kent Gönyeli Örneği. **İdeal Kent**, 17: 12-45.
- Fjörtöft, I., 2001. The Natural Environment As A Playground For Children: The Impact Of Outdoor Play Activities İn Pre-Primary School Children, **Early Childhood Education Journal**, Vol. 29, No. 2, Winter 2001, Environmental Education
- Geney, F., Özsoy, Z., Bay, D. N., 2019. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Dış Mekan Özellikleri: Eskişehir İli Örneği. **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Nisan 2019, 20 (Özel Sayı), DOI: 10.17494/ogusbd.
- Gönen, M., Saranlı, G., 2014. Okul Öncesinde Kapalı ve Açık Hareket Alanlarının Yeterliliğinin Değerlendirilmesi: Başkent Ankara Örneği. **Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi**, Ağustos 2014, 3(3), makale no: 38, 409-419, ISSN: 2146-9199.

- Herrington, S., Studtmann K., 2018. Landscape Interventions: New Directions For The Design Of Children's Outdoor Play Environments, **Landscape And Urban Planning**, 42 (1998) 191- 205
- Hyndman, B. ve Lester, L., 2015. The Relationship between Elementary School Children's Enjoyment of School Playground Activities and Participation in Physical Activity during Lunchtime Recess. **Children, Youth and Environments**, 25(1).
- Kaçan, M.,O., Halmatov, M., Kartaltepe,O., 2017. Okul Öncesi Eğitim Kurumları Bahçelerinin İncelenmesi. **Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi**, Nisan 2017, 1(1), 60-70. DOI: 10.24130/eccd-jecs.196720171112.
- Karadağ ,A. A., Mutlu S., Sayın Ş., 2012. Okul Bahçelerinin Oyun Alanı Olarak Değeri: Düzce Kenti Örneği Dergipark, **Düzce Üniversitesi Ormancılık Dergisi**, Volume 8, Issue 2, 2012
- Karadağ, A.A., Mutlu S., Sayın Ş., 2012. Okul Bahçelerinin Oyun Alanı Olarak Değeri: Düzce Kenti Örneği, **Ormancılık Dergisi** 8(2) (2012) 45-56
- Kaya, S., Ulusoy, M., 2018. Okul Öncesi Eğitim Yapılarında Dış Mekana Ait Tasarım Kriterlerinin Değerlendirilmesi- Konya Örneği. **Artium**, 2018(2), 33-39.
- Kısakürek, Ş., Küllahlıoğlu, M., Ardic, E., 2018. Kent Parklarındaki Çocuk Oyun Alanlarının Kullanıcı İstekleri Açısından İrdelenmesi Examination of Children's Playgrounds in The Urban Parks in Terms of User Requirements. **Inonu University Journal of Art and Design**.
- Koçan, N., 2012. Çocuk Oyun Alanlarının Yeterliliği Üzerine Bir Araştırma: Uşak Kenti Kemalöz Mahallesi Örneği. **Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, 28(4): 315-321.
- Kol, S., 2011. Erken Çocuklukta Bilişsel Gelişim ve Dil Gelişimi, **Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 21 (Mayıs 2011), Ss. 1-21.
- Kök, M.,Tugluk M. N., Bay U. E., 2005. Okul Öncesi Eğitimin Öğrencilerin Gelişim Özellikleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, **Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi** Yd: 2005 Sayı: 11
- M.E.B., 2018. Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim National Education Statistics Formal Education,2018/'19 Issn 1300-0993 [Http://Sgb.Meb.Gov.Tr/Meb_İys_Dosyalar/2019_09/30102730_Meb_İstatistikleri_Orgun_Egitim_2018_2019.Pdf](http://Sgb.Meb.Gov.Tr/Meb_İys_Dosyalar/2019_09/30102730_Meb_İstatistikleri_Orgun_Egitim_2018_2019.Pdf)
- M.E.B., 2014. Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği/ Resmi Gazete / 26 Temmuz 2014 Cumartesi Resmî Gazete Sayı : 29072
- Olgan, R. ve Öztürk, D., 2011. Ankara'daki Devlet ve Özel Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Açık Oyun Alanlarının Değerlendirilmesi. **Education and Science**, 36: 161.
- Oğuz, V., Köksal Akyol A., 2006. Çocuk Eğitiminde Montessori Yaklaşımı, **Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 15, Sayı 1, 2006, S.243-256
- Önder, S., Akay, A., 2018. Okul Bahçelerinin Planlama ve Tasarım Standartlarının Değerlendirilmesi. **Tasarım Kuram**, Sayı 26, Aralık 2018, 126-142.
- Öz, A. Şükran, Dolapçioğlu S.,2019. Evaluating the Student-Teacher Relationship in Elementary Schools: "My Teacher & I-Child", **Asian Journal of Education and Training** Vol. 5, No. 1, 8-17,
- Özkubat, S., 2013. Okul Öncesi Kurumlarında Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi ve Donanım. **Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, Aralık 2013, 4(2), 58-66.

- Stanton-Chapman, T., Toraman, S., Morrison, A., K. Dariotis, J., 2018. Quarterly An observational study of children's behaviors across two playgrounds: Similarities and differences. **Early Childhood Research Quarterly**, 44: 114-123.
- Taştepe, T., Başbay, A.M., Yazıcı, Z., 2016. Kent Merkezlerindeki Ekolojik Temelli Oyun Alanlarının Mekansal Açidan İncelenmesi: Ankara-Antalya Örneği. **Journal of Tekirdag Agricultural Faculty**, 13(2).
- Türel, G., 1995. Çocuk Oyun Alanları Tasarımı. **Gazi Üniv. Müh. Mim. Fak. Der.**, 10(1): 7-17.
- Uluğ, M O, Karadeniz G., 2011. Okulöncesi Çocuk ve... ISBN: 9786055426422. 516 sayfa. **Nobel Yayıncılık**.
- UNICEF, 2011 Türkiye'deki çocukların Durum Raporu, http://www.unicef.org/turkey/hm/hm6b_cs.html. (Erişim Tarihi: 2020)
- Ünal, M., 2009. The Place and Importance of Playgrounds in Child Development. **Inonu University Journal of The Faculty of Education**, 10(2): 95-102.
- Yılmaz, D., Kıymat Z., 2017. Hatay'ın Anavatana Katılmasından Sonra İskenderun İlçesinde Eğitim Alanında Gelişmeler (1939-2000) Yüksek Lisans Tezi, **T. C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği**, Konya 2007
- Yılmaz, S. ve Bulut, Z., 2002. Kentsel Mekanlarda Çocuk Oyun Alanları Planlama ve Tasarım İlkeleri. **Atatürk Üniv. Ziraat Fak. Dergisi.**, 33(3): 345-351.
- Yörükoğlu, A., 1989. Çocuk Ruh Sağlığı,

ÖZGEÇMİŞ

Yazar İlkokul, Ortaokul ve Lise öğrenimini İskenderun'da tamamladı. Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden 2008 yılında mezun oldu. Uzun süre uluslararası özel şirketlerde dış ticaret uzmanı ve ardından yönetici olarak görev yapmıştır. Daha sonra özel bir kolejde İngilizce öğretmenliği yapan yazar, aynı zamanda anaokulu yöneticisi olarak iki yıl görev yapmıştır. Okul öncesi eğitimi alanında farklı kurum ve kuruluşlar ile çalışmaları bulunan yazar, halen Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Birimi Koordinatörlüğü'nde Öğretim Görevlisi olarak görev yapmaktadır.